

De Nieuwe Regeling 2011

Rechtsverhouding
opdrachtgever – architect,
ingenieur en adviseur
DNR 2011

B N A

N L INGENIEURS

Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur DNR 2011

BNA
Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst
Bond van Nederlandse Architecten

Jollemanhof 14
Postbus 19606
1000 GP Amsterdam
T 020 555 36 66
F 020 555 36 99
bna@bna.nl
www.bna.nl

NLingenieurs
Branchevereniging van advies-, management- en ingenieursbureaus

Koningskade 30
Postbus 30442
2500 GK Den Haag
T 070 314 18 68
F 070 314 18 78
info@NLingenieurs.nl
www.NLingenieurs.nl

De DNR 2011 is de herziene versie van de DNR 2005. De DNR 2011 komt daarmee in de plaats van de DNR 2005. Bij de regeling hoort een Toelichting en een Model Basisopdracht. Deze zijn separaat verkrijgbaar.

**Rechtsverhouding
opdrachtgever – architect,
ingenieur en adviseur
DNR 2011**

Inhoud

Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen	Artikel 1 Begripsbepalingen 11
Hoofdstuk 2 Algemene bepalingen omtrent de opdracht	Artikel 2 De opdracht 12 Artikel 3 Vooronderzoek 13 Artikel 4 Vastlegging van de opdracht 13
Hoofdstuk 3 Bijzondere bepalingen omtrent de opdracht	Artikel 5 Werkzaamheden door anderen 14 Artikel 6 Aanstellen van meer dan een adviseur 14 Artikel 7 De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever 14 Artikel 8 Esthetische waarde 14
Hoofdstuk 4 Aanpassingen en wijzigingen	Artikel 9 Aanpassingen van de opdracht 15 Artikel 10 Onvoorziene omstandigheden 15
Hoofdstuk 5 Algemene verplichtingen van partijen	Artikel 11 Algemene verplichtingen van de adviseur 16 Artikel 12 Algemene verplichtingen van de opdrachtgever 17
Hoofdstuk 6 Aansprakelijkheid van de adviseur	Artikel 13 Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen 19 Artikel 14 Schadevergoeding 19 Artikel 15 Omvang van de schadevergoeding 20 Artikel 16 Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen 20 Artikel 17 Overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding 21 Artikel 18 Opdrachtgever is consument 21
Hoofdstuk 7 Vertraging, onderbreking en gevolgen daarvan	Artikel 19 Vertraging en onderbreking van de opdracht 22 Artikel 20 Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht 22
Hoofdstuk 8 Bepalingen van toepassing op de opzegging van de opdracht	Artikel 21 Wijze van opzeggen 23 Artikel 22 Limitatieve regeling opzeggingsgronden 23 Artikel 23 Algemene verplichtingen van partijen na opzegging van de opdracht 23

Hoofdstuk 9
Opzegging van de opdracht

Artikel 24
Opzegging van de opdracht zonder grond 24
Artikel 25
Gronden voor opzegging van de opdracht 24
Artikel 26
Vertraging en onderbreking 24
Artikel 27
Toerekenbaar tekortkomen 24
Artikel 28
Overmacht 24
Artikel 29
Onvermogen 24
Artikel 30
Wijziging rechts- of samenwerkingsvorm 25
Artikel 31
Overlijden 25
Artikel 32
Arbeidsongeschikt raken van een bepaalde persoon 25

Hoofdstuk 10
Gevolgen van de opzegging van de opdracht

Artikel 33
Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever 26
Artikel 34
Rechten op het advies na opzegging zonder grond door de opdrachtgever 26
Artikel 35
Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de adviseur 26
Artikel 36
Rechten op het advies na opzegging zonder grond door de adviseur 27
Artikel 37
Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur 27
Artikel 38
Rechten op het advies na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur 28
Artikel 39
Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever 28
Artikel 40
Rechten op het advies na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever 28
Artikel 41
Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever 29
Artikel 42
Rechten op het advies na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever 29
Artikel 43
Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur 29
Artikel 44
Rechten op het advies na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur 30

Hoofdstuk 11
Eigendom en gebruik van documenten – rechten van de adviseur op het advies

Artikel 45
Eigendom van documenten 31
Artikel 46
Rechten van de adviseur op het advies 31
Artikel 47
De uitvoering van het object 32
Artikel 48
Recht van herhaling van het advies 32

Hoofdstuk 12
Financiële bepalingen

Artikel 49
Algemene bepalingen 33
Artikel 50
Advieskosten 33
Artikel 51
Bepaling van advieskosten 34
Artikel 52
Berekening als een percentage van de uitvoeringskosten 34
Artikel 53
Berekening op grondslag van bestede tijd 35
Artikel 54
Vaststelling vast bedrag 35
Artikel 55
Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen 35
Artikel 56
Betaling van advieskosten 36

Hoofdstuk 13
Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling

Artikel 57
Toepasselijk recht 37
Artikel 58
Geschillen 37
Artikel 59
Vaststelling en depot 37

Artikel I
Begripsbepalingen

Verstaan wordt onder:

advies

het resultaat van de werkzaamheden van de adviseur;

advieskosten

het honorarium en de kosten, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

adviseur

de partij die de opdracht aanvaardt;

architect

in het kader van deze regeling genoemd adviseur;

consument

een natuurlijke persoon, die te dezen niet handelt in de uitoefening van beroep of bedrijf;

derden-adviseurs

adviseurs, die geen partij zijn bij de opdracht opgedragen aan de adviseur;

deze regeling

Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur DNR 201 I;

detacheren

het ter beschikking stellen van een of meer natuurlijke personen aan een opdrachtgever teneinde onder diens leiding en toezicht werkzaamheden te verrichten;

documenten

informatiedragers in welke vorm dan ook;

fase

een afgebakend stadium met een gedefinieerd en toetsbaar resultaat;

honorarium

de vergoeding die de adviseur toekomt voor diens werkzaamheden, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

ingenieur

in het kader van deze regeling genoemd adviseur;

kosten

toezichtskosten en bijkomende kosten, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

object

het in het kader van het project uit te voeren product van stoffelijke aard;

opdracht

de overeenkomst tussen opdrachtgever en adviseur;

opdrachtgever

de partij die de opdracht verleent;

participant

elke deelnemer aan het project, onder wie opdrachtgever, adviseur, derden-adviseurs en zij die het object uitvoeren;

project

het geheel van activiteiten, waaronder de aan de adviseur opgedragen werkzaamheden, gericht op de totstandbrenging van hetgeen de opdrachtgever beoogt;

rechten van de adviseur

rechten die de adviseur uit hoofde van wetgeving en/of de opdracht op het advies toekomen;

toerekenbare tekortkoming

een tekortkoming die te wijten is aan schuld, of krachtens wet, rechtshandeling of volgens in het verkeer geldende opvattingen, voor rekening van de schuldenaar komt. Onder in het verkeer geldende opvattingen wordt verstaan: een tekortkoming die een goed en zorgvuldig handelend adviseur of opdrachtgever onder de betreffende omstandigheden en met inachtneming van normale oplettendheid – en waar het de adviseur betreft: met de voor de opdracht vereiste vakkennis en middelen uitgerust – had kunnen en behoren te vermijden;

uitvoeringskosten

de kosten van het uitvoeren van het object door de uitvoerende partijen, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

werk

ontwerpen, schetsen, plastische werken, uitvindingen en dergelijke in de zin van de Auteurswet 1912 en/of Rijkswet houdende regels met betrekking tot octrooi.

Artikel 2 De opdracht

1

De opdracht omvat al hetgeen tussen opdrachtgever en adviseur is overeengekomen.

2

De adviseur stelt deze regeling zo spoedig mogelijk ter hand aan de mogelijke opdrachtgever doch doet dit uiterlijk ter gelegenheid van het ter kennis brengen van het schriftelijk concept van de opdracht.

3

Voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht overleggen partijen, voor zover op dat moment mogelijk en voor zover relevant, betreffende:

3a

de inhoud en omvang van de door de adviseur te verrichten werkzaamheden;

3b

het ter beschikking stellen van gegevens, waaronder een programma van eisen, door of namens de opdrachtgever aan de adviseur en, indien gegevens door de opdrachtgever ter beschikking worden gesteld, om welke gegevens het gaat en wanneer zij ter beschikking gesteld zullen worden;

3c

aan welke derden-adviseurs de opdrachtgever opdracht verleent en de door dezen te verrichten werkzaamheden;

3d

het tijdschema waarbinnen de adviseur (delen van) de opdracht vervult;

3e

de eventuele fasering van de uitvoering van de opdracht;

3f

het eventuele optreden van de adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever, de duur daarvan alsmede de omvang van de vertegenwoordigingsbevoegdheid;

3g

het aanwijzen van een natuurlijke persoon, die de opdrachtgever met betrekking tot de opdracht vertegenwoordigt alsmede de omvang van diens vertegenwoordigingsbevoegdheid;

3h

de vraag met welke bijzondere publiek- en privaatrechtelijke regelgeving rekening gehouden dient te worden en welke verplichtingen de adviseur in dit verband op zich neemt;

3i

de wijze waarop de kwaliteitszorg eventueel wordt geregeld;

3j

het bedrag aan uitvoeringskosten dat ten naaste bij met de uitvoering van het object gemoeid mag zijn;

3k

de wijze waarop de advieskosten van de adviseur worden bepaald en welk gedeelte daarvan aan afzonderlijke fasen wordt toegerekend (inclusief een betalingschema);

3l

een raming van de advieskosten uitgesplitst naar de verschillende fasen;

3m

of en zo ja hoe, tariefwijzigingen en indexeringen ten aanzien van de advieskosten worden toegepast;

3n

de aard en omvang van de bijkomende kosten;

3o

de wijze waarop, en zo nodig met welke frequentie, de informatieoverdracht en overleg tussen de adviseur en opdrachtgever alsmede eventueel tussen adviseur en derden-adviseurs plaatsvinden;

3p

de vorm en het aantal waarin documenten aan de opdrachtgever en eventueel derden worden verstrekt en onder welke voorwaarden dit plaatsvindt;

- 3q
de werkzaamheden, waarvoor de beroepsaansprakelijkheidsverzekering wordt afgesloten;
- 3r
de omvang van de schadevergoeding;
- 3s
welke wettelijke rente, als bedoeld in artikel 6:119/artikel 6:119a BW overeengekomen wordt;
- 3t
de wijze waarop zij om zullen gaan met onderwerpen die ten tijde van de totstandkoming van de opdracht nog niet vast te stellen zijn.

Artikel 3 Vooronderzoek

- 1
De adviseur adviseert de opdrachtgever hem het verrichten van een vooronderzoek op te dragen:
- 1a
indien de opdrachtgever geen programma van eisen kan verstrekken dat voor de adviseur als voldoende duidelijk uitgangspunt kan dienen voor het aanvangen van de werkzaamheden;
- 1b
indien het de adviseur, mede gelet op het bepaalde in artikel 2 leden 1 tot en met 3, onvoldoende duidelijk is of vervulling van de opdracht mogelijk is;
- 1c
in alle andere gevallen waarin de adviseur dit met het oog op een behoorlijke vervulling van de opdracht wenselijk acht.
- 2
Stemt de opdrachtgever in met het advies tot het verrichten van een vooronderzoek, dan stelt de adviseur in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht voor een vooronderzoek op, waarbij aan de bepalingen van artikel 2 op overeenkomstige wijze toepassing wordt gegeven.
- 3
Stemt de opdrachtgever niet in met het advies tot het verrichten van een vooronderzoek, dan treden partijen in overleg. Bij dit overleg nemen partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.

Artikel 4 Vastlegging van de opdracht

- 1
Acht de adviseur, mede gelet op hetgeen volgens artikel 2 lid 3 dan wel artikel 3 lid 2 is besproken, vervulling van de opdracht mogelijk, dan stelt hij in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht op, waaruit blijkt wat is besproken alsmede de toepasselijkheid van deze regeling.
- 2
De opdracht is tot stand gekomen wanneer de adviseur het overeenkomstig het bepaalde in lid 1 van dit artikel opgestelde schriftelijk heeft bevestigd, of een schriftelijk aanbod daartoe van de adviseur door de opdrachtgever binnen de geldigheidsduur van dit aanbod schriftelijk is aanvaard, of het opgestelde op andere wijze door partijen schriftelijk is bevestigd.
- 3
Het bepaalde in lid 2 laat onverlet dat het bestaan en de inhoud van de opdracht met alle middelen kunnen worden bewezen.

Artikel 5
Werkzaamheden door anderen

De adviseur is bevoegd werkzaamheden onder zijn leiding door anderen te doen uitvoeren en ten aanzien van onderdelen ook de leiding aan anderen over te laten, zulks onverminderd zijn verantwoordelijkheid voor de deugdelijke nakoming van de opdracht.

Artikel 6
Aanstellen van meer dan een adviseur

1
Maakt de behoorlijke realisatie van het project het aanstellen van een of meer derden-adviseurs noodzakelijk, dan gaat de opdrachtgever daartoe niet over dan na overleg met de adviseur.

2
De advieskosten van de in lid 1 bedoelde derden-adviseurs worden, tenzij anders overeengekomen, door de opdrachtgever aan dezen voldaan.

3
Indien de adviseur dient samen te werken met derden-adviseurs, dan stelt de opdrachtgever vast welke participant verantwoordelijk is voor de afstemming van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs en welke participant verantwoordelijk is voor de besturing van het proces van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs.

4
Schrijft de opdrachtgever de adviseur een persoon voor, van wie de adviseur bij de uitvoering van zijn verplichtingen gebruik dient te maken, dan legt de adviseur de voorwaarden waaronder hij en de voorgeschreven persoon voornemens zijn te contracteren voor aan de opdrachtgever, die deze goedkeurt en/of aanvaardt.

Artikel 7
De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever

1
De adviseur treedt op als gemachtigde van de opdrachtgever indien en voor zover de opdrachtgever de adviseur daartoe schriftelijk heeft aangewezen. Het ontbreken van een schriftelijke machtiging kan de adviseur niet worden tegengeworpen, indien en voor zover de adviseur bewijst dat de opdrachtgever anderszins uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven, dan wel dat het optreden als gemachtigde uit de gegeven omstandigheden of de aard van de opdracht voortvloeit.

2
De opdrachtgever zal, indien en voor zover de adviseur als gemachtigde is aangewezen, niet buiten de adviseur om orders en aanwijzingen geven aan derden die het object, waarop de opdracht betrekking heeft, uitvoeren of daarvoor leveranties verrichten dan wel op die uitvoering toezicht houden. Indien de opdrachtgever in een dringend geval desondanks orders of aanwijzingen als hier bedoeld heeft gegeven, zal hij de adviseur daarvan onverwijld in kennis stellen.

Artikel 8
Esthetische waarde

Bij de beoordeling van de juiste vervulling van de opdracht blijft de esthetische waarde buiten beschouwing, hetgeen onverlet laat dat voldaan dient te worden aan redelijke eisen.

Artikel 9

Aanpassingen van de opdracht

1

Partijen treden met elkaar in overleg over een aanpassing van de opdracht indien:

1a

zich wijzigingen voordoen in de uitgangspunten of andere omstandigheden die ten grondslag lagen aan de opdracht;

1b

de behoorlijke vervulling van de opdracht extra werkzaamheden vereist. Bij dit overleg nemen partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.

2

De volgende omstandigheden geven in ieder geval aanleiding de opdracht aan te passen:

- relevante wijzigingen van (overheids)voorschriften of -beschikkingen;
- relevante wijzigingen in het programma van eisen dan wel de oorspronkelijke opdracht;
- door de opdrachtgever verlangde wijzigingen op, of varianten van, werkzaamheden die reeds goedgekeurd zijn, dan wel onderdeel uitmaken van een fase die reeds goedgekeurd is;
- extra werkzaamheden die tijdens de vervulling van de opdracht noodzakelijk blijken.

3

Leidt het overleg als bedoeld in lid 1 tot een aanpassing van de opdracht, dan handelen partijen overeenkomstig het bepaalde in Hoofdstuk 2 en worden de advieskosten aangepast.

Artikel 10

Onvoorziene omstandigheden

Op verlangen van een der partijen kunnen de gevolgen van de opdracht worden gewijzigd of kan deze geheel of gedeeltelijk worden ontbonden op grond van onvoorziene omstandigheden, welke van dien aard zijn dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de opdracht niet mag verwachten. Aan de wijziging of ontbinding kan terugwerkende kracht worden verleend.

Artikel 11 Algemene verplichtingen van de adviseur

1

De adviseur:

1a

vergewist zich bij het aanvaarden van een opdracht over de voor de juiste vervulling daarvan noodzakelijke kennis en kunde te (kunnen) beschikken;

1b

is gehouden om alle gegevens van een opdrachtgever vertrouwelijk te houden, voor zover deze gegevens als vertrouwelijk aan de adviseur bekend zijn of voor zover de adviseur redelijkerwijze kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn.

2

De adviseur is gehouden de opdracht goed en zorgvuldig uit te voeren, de opdrachtgever onafhankelijk in een vertrouwenspositie terzijde te staan en zijn diensten naar beste kunnen en wetenschap te verrichten. De adviseur dient alles te vermijden wat de onafhankelijkheid van het advies kan schaden.

3

De adviseur sluit een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af, waarvan de polis ten minste de dekking biedt van de door de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA en N.Lingenieurs Branchevereniging van advies-, management- en ingenieursbureaus, gezamenlijk laatst vastgestelde en gepubliceerde raampolis. Op verzoek van de opdrachtgever legt de adviseur bescheiden over waaruit blijkt dat hij aan deze verzekeringsplicht heeft voldaan.

4

De adviseur houdt rekening met de voor de opdracht van belang zijnde publiek- en privaatrechtelijke regelgeving, waarvan het bestaan van algemene bekendheid onder adviseurs mag worden verondersteld.

5

De adviseur houdt de opdrachtgever op de hoogte van de uitvoering van de opdracht. De adviseur verstrekt naar beste vermogen en tijdig desgevraagd alle inlichtingen, waaronder inlichtingen omtrent de voortgang van de uitvoering van de opdracht, veranderingen van wettelijke regelgeving, of veranderingen omtrent de financiële aspecten van de opdracht, de financiële gevolgen van al dan niet noodzakelijke wijziging daarvan, alsmede inlichtingen omtrent overeenkomsten die de adviseur ter vervulling van de opdracht met derden heeft gesloten.

6

De opdracht wordt vervuld conform het overeengekomen tijdschema. Tenzij door partijen uitdrukkelijk anders is overeengekomen, betreffen de termijnen in het overeengekomen tijdschema geen fatale termijnen.

7

De adviseur vangt eerst aan met een volgende fase nadat de opdrachtgever daartoe schriftelijk zijn toestemming heeft verleend. In deze toestemming wordt de goedkeuring van de werkzaamheden verricht in de voorafgaande fasen geacht te zijn begrepen, behalve voor zover de opdrachtgever zijn goedkeuring aan onderdelen van de werkzaamheden uitdrukkelijk heeft onthouden.

8

De adviseur deelt schriftelijk aan de opdrachtgever mee welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn de adviseur te vertegenwoordigen, zo nodig onder vermelding van de beperkingen van zijn of hun bevoegdheid.

9

De adviseur dient bij beëindiging van de opdracht die betrekking heeft op de totstandkoming van een object, de opdrachtgever in het bezit te stellen van de door hem opgestelde documenten die van belang zijn voor het beheer en gebruik van dat object.

10

De adviseur is verplicht de opdrachtgever te waarschuwen, indien inlichtingen en/of gegevens verstrekt door of namens de opdrachtgever of beslissingen

genomen door of namens de opdrachtgever klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij de vervulling van de opdracht daarop zou voortbouwen.

11

De adviseur bewaart de gegevens die op de opdracht betrekking hebben en waarvan het belang, mede gelet op de aard van de opdracht en de overige omstandigheden, zulks kennelijk vordert op een door hem te bepalen wijze gedurende een periode van vijf jaren vanaf de dag, waarop de opdracht is geëindigd. Het bepaalde in artikel 16 leden 5 tot en met 7 (aansprakelijkheidsduur) is van overeenkomstige toepassing.

12

Desgevraagd stelt de adviseur, tegen vergoeding van de onkosten, duplicaten van de door hem ter zake van de opdracht bewaarde gegevens ter beschikking aan de opdrachtgever.

13

De adviseur is van de in lid 11 bedoelde bewaarplicht ontheven, indien hij de door hem bewaarde gegevens aan de opdrachtgever aanbiedt en deze desgevraagd aan de opdrachtgever overdraagt.

Artikel 12 Algemene verplichtingen van de opdrachtgever

1

De opdrachtgever gedraagt zich jegens de adviseur als een goed en zorgvuldig opdrachtgever. De opdrachtgever is gehouden om alle gegevens van een adviseur vertrouwelijk te houden, voor zover deze gegevens als vertrouwelijk aan de opdrachtgever bekend zijn of voor zover de opdrachtgever redelijkerwijs kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn.

2

De opdrachtgever is verantwoordelijk voor zowel de tijdige verstrekking als de juistheid van de door of namens hem aan de adviseur verstrekte inlichtingen, gegevens en beslissingen die nodig zijn om de opdracht naar behoren te vervullen. De opdrachtgever vrijwaart de adviseur voor aanspraken van derden ter zake van deze inlichtingen, gegevens en beslissingen.

3

De opdrachtgever zal documenten die de adviseur bij de vervulling van de opdracht vervaardigt, tijdig beoordelen en na goedkeuring desgevraagd waarmerken.

4

De opdrachtgever is verplicht de adviseur binnen bekwame tijd te waarschuwen indien hij in de adviezen een tekortkoming van de adviseur daadwerkelijk heeft opgemerkt of zich daarvan bewust geweest moet zijn.

5

De opdrachtgever deelt schriftelijk aan de adviseur mee welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn de opdrachtgever te vertegenwoordigen, zo nodig onder vermelding van de beperkingen van zijn of hun bevoegdheid.

6

In geval van detachering onthoudt de opdrachtgever zich van het in dienst nemen of op andere wijze inschakelen van deze gedetacheerde personen gedurende de looptijd van de detachering en een hieraan gelijke periode direct na het einde van de detachering, met een minimum van drie maanden en een maximum van een jaar.

7

De opdrachtgever draagt zijn opdrachtgeverschap niet geheel of gedeeltelijk over aan een ander zonder toestemming van de adviseur.

8

De opdrachtgever vrijwaart de adviseur tegen aanspraken van derden, die gerelateerd zijn aan de advieswerkzaamheden verricht uit hoofde van de opdracht aan de adviseur. Dit laat onverlet de aansprakelijkheid van de adviseur jegens de opdrachtgever.

9

De opdrachtgever voldoet tijdig aan zijn betalingsverplichting.

Artikel 13
Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen

1
 De adviseur is jegens de opdrachtgever aansprakelijk voor zijn toerekenbare tekortkoming. Voor zover nakoming niet reeds blijvend onmogelijk is, vindt dit lid slechts toepassing met inachtneming van de wettelijke regeling van verzuim van de schuldenaar.

2
 Maakt de adviseur bij de vervulling van de opdracht gebruik van een andere persoon, dan is de adviseur op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen tekortkomingen met inachtneming van het bepaalde in artikel 14 lid 5.

Artikel 14
Schadevergoeding

1
 In geval van een toerekenbare tekortkoming is de adviseur uitsluitend aansprakelijk voor vergoeding van de directe schade.

2
 Tot de directe schade behoren in geen geval: bedrijfsschade, productieverlies, omzet- en/of winstderving, waardevermindering van producten evenmin als de kosten die met de uitvoering van het object gemoeid zouden zijn als de opdracht van de aanvang af goed zou zijn uitgevoerd.

3
 De opdrachtgever is verplicht, tenzij zulks in verband met de omstandigheden niet van hem kan worden gevergd, in goed overleg de adviseur de gelegenheid te geven binnen een redelijke termijn voor diens rekening tekortkomingen, waarvoor de adviseur aansprakelijk is, te herstellen of de uit die tekortkomingen voortvloeiende schade te beperken of op te heffen onverminderd de aansprakelijkheid van de adviseur voor schade ten gevolge van de tekortkomingen.

4
 Bij de vaststelling van de schadevergoeding in geval van een overschrijding van de vertegenwoordigingsbevoegdheid wordt, naast met de overige van belang zijnde feiten en omstandigheden, rekening gehouden met de mate waarin de opdrachtgever door de gevolgen van de bevoegdheidsoverschrijding is gebaat.

5
 Indien door of namens de opdrachtgever het inschakelen van een bepaalde persoon is of wordt voorgeschreven, is de adviseur voor wat het werk van die persoon betreft jegens de opdrachtgever tot niet meer gehouden dan tot datgene, waartoe de adviseur die persoon kan houden krachtens de voorwaarden van de tussen de adviseur en de voorgeschreven persoon geldende afspraken, zoals deze door de opdrachtgever zijn aanvaard of goedgekeurd. Indien de voorgeschreven persoon tekortschiet en de adviseur het redelijkerwijs nodige heeft gedaan om nakoming en/of schadevergoeding te verkrijgen, zal de opdrachtgever de voor de adviseur ontstane extra kosten aan hem vergoeden, voor zover deze hem niet zijn vergoed door de voorgeschreven persoon. Daartegenover zal de adviseur, op eerste verzoek van de opdrachtgever, aan deze zijn vordering op de voorgeschreven persoon cederen tot aan het door de opdrachtgever aan hem vergoede bedrag.

6
 Een op grond van de voorgaande regels bepaalde schadevergoeding is niet van toepassing voor zover deze schadevergoeding in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

7
 Onverminderd het in de vorige leden bepaalde is de adviseur bij opdrachten die betrekking hebben op de totstandkoming van een object alleen aansprakelijk voor schaden die niet zouden worden gedekt door een gebruikelijke CAR-verzekering of een vergelijkbare verzekering.

Artikel 15
Omvang van de schadevergoeding

1
De door de adviseur te vergoeden schade is naar keuze van partijen per opdracht beperkt tot een bedrag gelijk aan de advieskosten met een maximum van € 1.000.000 of tot een bedrag gelijk aan driemaal de advieskosten met een maximum van € 2.500.000.

2
Indien partijen geen keus bepaalden betreffende de omvang van de door de adviseur te vergoeden schade, is deze per opdracht beperkt tot een bedrag gelijk aan de advieskosten met een maximum van € 1.000.000.

3
In aanvulling op de voorgaande twee leden geldt dat ingeval de opdrachtgever een consument is, de in die twee leden genoemde beperkingen niet lager kunnen zijn dan € 75.000.

Artikel 16
Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen

1
De aansprakelijkheid van de adviseur vervalt door verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.

2
De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt en is niet ontvankelijk indien de opdrachtgever niet binnen bekwame tijd nadat hij de tekortkoming heeft ontdekt of redelijkerwijs had behoren te ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed bij de adviseur ter zake heeft geprotesteerd.

3
De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt en is niet ontvankelijk door verloop van twee jaren na het schriftelijke en met redenen omklede protest. Indien de opdrachtgever de adviseur een termijn heeft gesteld waarbinnen deze de tekortkoming zal wegnemen, begint de vervaltermijn eerst te lopen bij het einde van deze termijn, of zoveel eerder als de adviseur te kennen heeft gegeven de tekortkoming niet te zullen herstellen.

4
De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt in ieder geval na verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd. De rechtsvordering die na deze termijn wordt ingesteld is niet ontvankelijk.

5
Indien de einddeclaratie op een eerdere dag wordt verzonden dan de dag waarop de opdracht door opzegging of voltooiing is geëindigd, geldt de eerdere dag als dag waarop de opdracht is geëindigd.

6
Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt voor de opdracht een object betreffende als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop het object is of wordt geacht te zijn opgeleverd, mits deze oplevering geschiedt voor de in lid 5 bedoelde dag.

7
Wordt de opdracht door een consument ontbonden, dan wordt voor toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de ontbinding plaatsvond.

8
Indien de rechtsvordering krachtens het bepaalde in de vorige leden zou vervallen tussen het tijdstip waarop de adviseur aan de opdrachtgever heeft medegedeeld dat hij de tekortkoming zal onderzoeken of herstellen en het tijdstip waarop hij het onderzoek en de pogingen tot herstel kennelijk als beëindigd beschouwt, wordt de vervaltermijn verlengd tot zes maanden na laatstgenoemd tijdstip.

Artikel 17
**Overige bepalingen
verband houdende met
schadevergoeding**

1
Het recht van de opdrachtgever op schadevergoeding vermindert niet diens verplichtingen te betalen conform de opdracht.

2
In geval dat een bij de adviseur in dienst zijnde persoon is gedetacheerd bij de opdrachtgever, is de adviseur met inachtneming van het overig in dit hoofdstuk bepaalde slechts verantwoordelijk voor het beschikbaar zijn van deze persoon met de overeengekomen kwaliteit voor de overeengekomen periode.

3
Behoudens het bepaalde in het vorige lid is de adviseur niet aansprakelijk voor vergoeding van schade van de opdrachtgever of derden (mede) veroorzaakt door de ter beschikking gestelde persoon/personen.

4
De opdrachtgever is aansprakelijk voor, en vrijwaart de adviseur ter zake van, vorderingen tot vergoeding van schade van derden veroorzaakt door de aan de opdrachtgever ter beschikking gestelde persoon/personen.

5
Voor vergoeding van andere schade dan in dit hoofdstuk genoemd, is de adviseur slechts aansprakelijk indien en voor zover de tekortkoming te wijten is aan opzet of grove onzorgvuldigheid van de adviseur.

Artikel 18
Opdrachtgever is consument

Indien de opdrachtgever consument is, is het bepaalde in dit hoofdstuk van overeenkomstige toepassing tenzij het bepaalde als onredelijk bezwarend kan worden aangemerkt.

Artikel 19 Vertraging en onderbreking van de opdracht

1
De adviseur deelt de opdrachtgever, schriftelijk en onder vermelding van de oorzaak van de vertraging binnen bekwame tijd na het intreden van een vertraging, mee per welke datum deze is ingetreden.

2
De opdrachtgever kan de adviseur gelasten de opdracht te onderbreken. De opdrachtgever is verplicht dit schriftelijk en onder vermelding van de gronden mee te delen.

Artikel 20 Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht

1
Na de in artikel 19 leden 1 en 2 omschreven mededeling treden partijen binnen bekwame tijd in overleg omtrent de gevolgen van de vertraging of de onderbreking en nemen daarbij elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.

2
Wordt de vervulling van de opdracht vertraagd of onderbroken en is dit de adviseur niet toe te rekenen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur aan deze te vergoeden, berekend naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van de mededeling bedoeld in artikel 19 leden 1 en 2:

2a
het honorarium;
2b
de bijkomende kosten;

2c
de toezichtskosten;

2d
alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.

3
De opdrachtgever is tevens verplicht te vergoeden de schade die de adviseur lijdt als gevolg van de onderbreking en/of de vertraging, onverminderd de gehoudenheid van de adviseur die schade zoveel mogelijk te beperken.

4
Het bepaalde in artikel 55 lid 3 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 21**Wijze van opzeggen**

1

De opdracht wordt opgezegd door een aan de wederpartij gerichte schriftelijke mededeling, waarin ten minste de grond van de opzegging dient te worden vermeld alsmede de datum waarop de opzegging ingaat.

2

Vermeldt de mededeling geen grond, dan wordt de opdracht geacht te zijn opgezegd volgens het bepaalde in artikel 24.

Artikel 22**Limitatieve regeling opzeggingsgronden**

Buiten de in deze regeling geregelde opzeggingsgronden is ontbinding van de tussen partijen gesloten opdracht uitgesloten, tenzij de opdrachtgever een consument is.

Artikel 23**Algemene verplichtingen van partijen na opzegging van de opdracht**

Na de opzegging van de opdracht is ieder der partijen verplicht de gerechtvaardigde belangen van de wederpartij in acht te nemen.

Artikel 24
**Opzegging van de opdracht
 zonder grond**

Partijen hebben ieder het recht de opdracht zonder grond op te zeggen.

Artikel 25
**Gronden voor opzegging
 van de opdracht**

Gronden voor opzegging van de opdracht zijn:

- vertraging en onderbreking;
- toerekenbaar tekortkomen;
- overmacht;
- onvermogen;
- wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm;
- overlijden;
- arbeidsongeschikt raken van de persoon als bedoeld in artikel 32.

Artikel 26
Vertraging en onderbreking

Is, gelet op alle van belang zijnde omstandigheden, de vertraging of onderbreking van de vervulling van de opdracht zodanig van aard en/of duur dat nakoming van de opdracht in ongewijzigde vorm in redelijkheid niet is te vergen, dan hebben partijen ieder het recht de opdracht op deze grond op te zeggen.

Artikel 27
Toerekenbaar tekortkomen

1
 Is er sprake van een toerekenbare tekortkoming, dan is de wederpartij van de partij aan wier kant de toerekenbare tekortkoming zich voordoet, bevoegd de opdracht op deze grond op te zeggen.

2
 Aan laakbaar handelen van een partij worden dezelfde rechtsgevolgen verbonden als aan een toerekenbare tekortkoming van die partij.

3
 Het recht op opzegging laat onverlet het bepaalde in Hoofdstuk 6.

Artikel 28
Overmacht

1
 Van overmacht in de zin van deze regeling is sprake indien een tekortkoming een partij niet kan worden toegerekend. Een tekortkoming kan een partij niet worden toegerekend, indien zij niet is te wijten aan haar schuld, noch krachtens wet, rechtshandeling of in het verkeer geldende opvattingen voor haar rekening komt.

2
 Van overmacht is tevens sprake, indien door feiten of omstandigheden, die niet aan een partij te wijten zijn, voortzetting van de opdracht in redelijkheid niet van haar gevegd kan worden.

Artikel 29
Onvermogen

Verkeert een partij in financieel onvermogen, of bestaan er andere goede gronden om aan te nemen dat zij zal tekortschieten in de nakoming van haar verplichtingen, dan is de wederpartij bevoegd haar, haar bewindvoerder of curator schriftelijk en met opgave van de gronden te sommen binnen een redelijke termijn schriftelijk te verklaren of deze in staat en bereid is om de opdracht voort te zetten. De wederpartij is gerechtigd te verlangen dat genoegzame zekerheid wordt gesteld, indien de opdracht wordt voortgezet. Blijft binnen de gestelde termijn hetzij de gevraagde verklaring dan wel de verlangde zekerheid uit, dan is de wederpartij gerechtigd de opdracht op deze grond op te zeggen.

Artikel 30
**Wijziging rechts- of
samenwerkingsvorm**

1
Onder wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm wordt verstaan: het besluit tot ontbinding van een rechtspersoon of het verlies van rechts-persoonlijkheid, daaronder begrepen juridische fusie, en het besluit tot ontbinding van een vennootschap onder firma, een commanditaire vennootschap of een maatschap.

2
Doet zich ten aanzien van een partij een omstandigheid als bedoeld in lid 1 voor, dan is de wederpartij bevoegd de opdracht op die grond op te zeggen indien aan die omstandigheid door haar een redelijk belang te ontleen is.

Artikel 31
Overlijden

1
De opdracht eindigt niet door het overlijden van een der partijen.

2
De erfgenamen of rechtverkrijgenden van de overledene wijzen op verlan-gen van de wederpartij binnen een daarbij te stellen redelijke termijn een van hen of een derde aan om hen, in alle zaken de opdracht betreffende, te vertegenwoordigen.

3
Het bepaalde in artikel 29 is van overeenkomstige toepassing.

4
Het overlijden van een der partijen geeft de wederpartij en de erfgenamen of rechtverkrijgenden van de overledene de bevoegdheid de opdracht op te zeggen.

Artikel 32
**Arbeidsongeschikt raken van
een bepaalde persoon**

Heeft de opdrachtgever bedongen dat de vervulling van de opdracht in het bijzonder wordt toevertrouwd aan een bepaalde persoon en doet zich te diens aanzien de omstandigheid voor als bedoeld in artikel 31 of wordt deze arbeidsongeschikt, dan is het bepaalde in artikel 31 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 33

Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

1

Heeft de opdrachtgever de opdracht zonder grond opgezegd, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur, naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de opzegging volgens het bepaalde in artikel 21 in werking treedt, te betalen:

1a

het honorarium;

1b

de bijkomende kosten;

1c

de toezichtskosten;

1d

alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.

2

De opdrachtgever, behoudens indien hij een consument is, is bovendien verplicht te betalen 10% van het resterende deel van de advieskosten, die de opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.

3

Leidt het bepaalde in lid 2 tot gevolgen die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 34

Rechten op het advies na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

1

Heeft de opdrachtgever de opdracht zonder grond opgezegd, dan mag de opdrachtgever het advies van de adviseur slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de adviseur.

2

Aan zijn toestemming kan de adviseur voorwaarden verbinden, daaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoeling wordt gebruikt.

3

De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de adviseur het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

4

Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de rechten van de adviseur op het advies overigens onverlet.

Artikel 35

Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de adviseur

1

Heeft de adviseur de opdracht zonder grond opgezegd, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de opzegging volgens het bepaalde in artikel 21 in werking treedt, te betalen:

1a

het honorarium;

1b

de bijkomende kosten;

1c

de toezichtskosten;

1d

alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.

Artikel 36
Rechten op het advies na opzegging zonder grond door de adviseur

- 2
De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voor zover de werkzaamheden voor de opdrachtgever van nut zijn.
- 3
De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de adviseur te betalen.
- 4
Leidt het bepaalde in lid 3 tot gevolgen die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 37
Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur

- 1
Heeft de adviseur de opdracht zonder grond opgezegd, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten.
 - 2
De opdrachtgever is voor dat gebruik geen vergoeding voor de rechten van de adviseur op het advies verschuldigd.
 - 3
Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de rechten van de adviseur op het advies overigens onverlet.
- 1
Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij de adviseur is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de opzegging volgens het bepaalde in artikel 21 in werking treedt, te betalen:
 - 1 a
het honorarium;
 - 1 b
de bijkomende kosten;
 - 1 c
de toezichtskosten;
 - 1 d
alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
 - 2
De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voor zover de werkzaamheden voor de opdrachtgever van nut zijn.
 - 3
De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de adviseur te betalen.
 - 4
Het bepaalde in lid 3 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 30 of 31.
 - 5
Leidt het bepaalde in lid 3 tot gevolgen die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 38
Rechten op het advies na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur

1
Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die gelegen is bij de adviseur, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten.

2
De opdrachtgever is voor dat gebruik geen vergoeding voor de rechten van de adviseur op het advies verschuldigd.

3
Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de rechten van de adviseur op het advies overigens onverlet.

Artikel 39
Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

1
Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de opzegging volgens het bepaalde in artikel 21 in werking treedt, te betalen:

1a
het honorarium;

1b
de bijkomende kosten;

1c
de toezichtskosten;

1d
alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.

2
De opdrachtgever, behoudens indien hij een consument is, is bovendien verplicht te betalen 10% van het resterende deel van advieskosten, die de opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.

3
Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 28 of 31.

4
Leidt het bepaalde in lid 2 tot gevolgen die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 40
Rechten op het advies na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

1
Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan mag de opdrachtgever het advies van de adviseur slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de adviseur.

2
Aan zijn toestemming kan de adviseur voorwaarden verbinden, daaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoeling wordt gebruikt.

3
De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de adviseur het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

4
Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de rechten van de adviseur op het advies overigens onverlet.

Artikel 41
Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

- I
Heeft de adviseur de opdracht opgezegd op een grond die bij de opdrachtgever is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de opzegging volgens het bepaalde in artikel 21 in werking treedt, te betalen:
- I a
het honorarium;
 - I b
de bijkomende kosten;
 - I c
de toezichtskosten;
 - I d
alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 2
De opdrachtgever, behoudens indien hij een consument is, is bovendien verplicht 10% van het resterende deel van de advieskosten te betalen, die verschuldigd zouden zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- 3
Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 30 of 31.
- 4
Leidt het bepaalde in lid 2 tot gevolgen die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 42
Rechten op het advies na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

- I
Heeft de adviseur opgezegd op een grond die bij de opdrachtgever is gelegen, dan mag de opdrachtgever het advies van de adviseur slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de adviseur.
- 2
Aan zijn toestemming kan de adviseur voorwaarden verbinden, waaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoeling wordt gebruikt.
- 3
De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de adviseur het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 4
Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de rechten blijft recht van de adviseur op het advies overigens onverlet.

Artikel 43
Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur

- I
Heeft de adviseur de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de opzegging volgens het bepaalde in artikel 21 in werking treedt te betalen:
- I a
het honorarium;
 - I b
de bijkomende kosten;

Artikel 44
Rechten op het advies na
opzegging door de adviseur
op een grond gelegen
bij de adviseur

Ic
de toezichtskosten;

Id
alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.

2
De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voor zover de werkzaamheden voor de opdrachtgever van nut zijn.

3
De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de adviseur te betalen.

4
Het bepaalde in de leden 2 en 3 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 28 of 31.

5
Leidt het bepaalde in lid 3 tot gevolgen die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn, dan kan daarvan worden afgeweken.

I
Heeft de adviseur de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten.

2
De opdrachtgever is voor dat gebruik geen vergoeding voor de rechten van de adviseur op het advies verschuldigd.

3
Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de rechten van de adviseur op het advies overigens onverlet.

Artikel 45 Eigendom van documenten

De door de adviseur aan de opdrachtgever afgegeven documenten worden eigendom van de opdrachtgever en mogen door hem voor dit project worden gebruikt met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van de intellectuele eigendom, nadat de opdrachtgever aan zijn financiële verplichtingen jegens de adviseur heeft voldaan.

Artikel 46 Rechten van de adviseur op het advies

1
De adviseur, of diens rechtverkrijgende(n) heeft het uitsluitend recht tot openbaarmaking, verwezenlijking en verveelvoudiging van zijn ontwerpen, tekeningen, schetsen, foto's en alle andere afbeeldingen van zijn ontwerp, van maquettes en modellen alsmede van alle andere voorwerpen of informatiedragers die van zijn ontwerp een afbeelding of voorstelling vormen, of die zijn bedoeld in de Auteurswet 1912 of in het Beneluxverdrag inzake de intellectuele eigendom inzake merken, tekeningen of modellen.

2
De adviseur behoudt ook nadat hij toestemming heeft verleend tot verwezenlijking, openbaarmaking of verveelvoudiging van zijn werk de volgende rechten:

2a
het recht zich te verzetten tegen openbaarmaking van het werk zonder vermelding van zijn naam of andere aanduiding als maker, tenzij het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid;

2b
het recht zich te verzetten tegen de openbaarmaking van het werk onder een andere naam dan de zijne, alsmede tegen het aanbrengen van enige wijziging in de benaming van het werk of in de aanduiding van de maker, voor zover deze op of in het werk voorkomen, dan wel in verband daarmee zijn openbaar gemaakt;

2c
het recht zich te verzetten tegen elke andere wijziging in het werk, tenzij deze wijziging van zodanige aard is, dat het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid;

2d
het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van het werk, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de goede naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid.

3
Onverminderd het ter zake bepaalde in de Auteurswet 1912 heeft de adviseur als enige het recht om van het uitwendige en inwendige van een naar zijn ontwerp verwezenlijkt object foto's of andere afbeeldingen te maken en deze te verveelvoudigen en openbaar te maken, doch hij behoeft de toestemming van de opdrachtgever voor het openbaar maken van foto's of andere afbeeldingen die het inwendige van het object tonen na ingebruikneming. Aan zijn toestemming kan de opdrachtgever voorwaarden verbinden.

4
De adviseur geldt in de zin van het Beneluxverdrag inzake de intellectuele eigendom inzake merken, tekeningen of modellen als de ontwerper van de tekeningen en modellen die hij in het kader van de opdracht heeft vervaardigd. De adviseur heeft bij uitsluiting het recht deze tekeningen en modellen te deponeren bij het in dat Verdrag bedoelde Bureau. Het ten aanzien van de rechten van de adviseur op het advies bepaalde is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op de aan zo'n depot te ontlene rechten.

4a
De adviseur is verplicht om naar zijn mening voor octrooiverlening vatbare vindingen, ontstaan tijdens en door de uitvoering van de opdracht, onverwijld onder de aandacht van de opdrachtgever te brengen.

4b

Indien een zodanige vinding is ontstaan door uitwisseling van kennis tussen de opdrachtgever en de adviseur, heeft de opdrachtgever het recht op zijn naam en voor zijn rekening octrooi op die vinding aan te vragen. De opdrachtgever stelt de adviseur van zijn besluit daartoe onverwijld in kennis. De adviseur is desgevraagd verplicht de opdrachtgever bij de behandeling van de aanvraag assistentie te verlenen. De daaruit voor de adviseur voortvloeiende werkzaamheden zullen in onderling overleg worden vergoed.

4c

Als de opdrachtgever een octrooi als bedoeld in dit lid verkrijgt, verleent hij om niet aan de adviseur een in beginsel niet overdraagbare licentie op die vinding. Bij concrete toepassing van de licentie zal de adviseur toestemming aan de opdrachtgever vragen, welke toestemming slechts geweigerd kan worden indien de opdrachtgever tegenstrijdige belangen met zijn bedrijf kan aantonen.

4d

Indien de opdrachtgever van het in dit lid onder b genoemde recht geen gebruik maakt, heeft de adviseur het recht op zijn naam en voor zijn rekening octrooi voor die vinding aan te vragen. De adviseur stelt de opdrachtgever van zijn besluit daartoe onverwijld in kennis.

4e

Als de adviseur een octrooi als bedoeld in het bepaalde sub d verkrijgt, verleent hij om niet aan de opdrachtgever een in beginsel niet overdraagbare licentie deze vinding in de huidige bedrijfsvoering van de opdrachtgever toe te passen.

Artikel 47

De uitvoering van het object

1

De opdrachtgever is verplicht het object overeenkomstig het advies en de bedoeling van de adviseur uit te (laten) voeren. De opdrachtgever stelt de adviseur in de gelegenheid zich ervan te vergewissen dat de uitvoering van het object geschiedt in overeenstemming met zijn advies en bedoeling. De opdrachtgever wijkt niet af van het advies en de bedoeling dan na overleg met de adviseur.

2

Indien partijen omtrent de werkzaamheden van de adviseur in verband met het in lid 1 bedoelde overleg niets zijn overeengekomen, is de opdrachtgever in voorkomende gevallen afzonderlijk advieskosten aan de adviseur verschuldigd, die in onderling overleg worden vastgesteld.

Artikel 48

Recht van herhaling van het advies

1

De adviseur heeft het recht zijn advies te herhalen, voor zover redelijke belangen van een eerdere opdrachtgever zich niet daartegen verzetten en niet dan nadat de adviseur met de eerdere opdrachtgever overleg heeft gepleegd.

2

Het is de opdrachtgever niet toegestaan het advies geheel dan wel gedeeltelijk nogmaals te gebruiken zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de adviseur.

3

In geval van het geheel dan wel gedeeltelijk nogmaals gebruiken van het advies door de opdrachtgever komen partijen in overleg de vergoeding overeen, waarbij rekening wordt gehouden met de aan de adviseur toekomende vergoeding voor de rechten op het advies.

Artikel 49
Algemene bepalingen

1
De opdracht-administratie van de adviseur is zodanig ingericht, dat de te declareren advieskosten kunnen worden vastgesteld aan de hand van aan die administratie te ontleen gegevens.

2
De opdrachtgever is bevoegd voor zijn rekening de opdracht-administratie van de adviseur door een externe accountant aan een onderzoek te laten onderwerpen, dit uitsluitend voor zover dit onderzoek dient om de juistheid van de advieskosten vast te stellen. De kosten van dit onderzoek worden gedragen door de partij die naar aanleiding van dit onderzoek in het ongelijk is gesteld.

3
In de tussen partijen overeengekomen bedragen en in de in deze regeling genoemde bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. De opdrachtgever vergoedt de door de adviseur ter zake van de opdracht verschuldigde omzetbelasting.

Artikel 50
Advieskosten

1
De advieskosten bestaan uit het honorarium, de toezichtskosten en de bijkomende kosten.

2
Het honorarium is de vergoeding die de adviseur toekomt voor diens werkzaamheden.

3
Toezichtskosten zijn kosten die de adviseur voor het toezicht op de uitvoering van het object maakt.

4
Tot de bijkomende kosten behoren ondermeer:

4a
de ten behoeve van de opdracht gemaakte reis- en verblijfskosten;

4b
de kosten samenhangend met het keuren van materialen, constructies en installaties, alsmede de kosten samenhangend met andere eenvoudige beproevingen of analyses;

4c
de kosten van het gebruik van instrumenten die door de adviseur bij metingen en proefnemingen ter beschikking worden gesteld;

4d
de kosten van het vermenigvuldigen van overeenkomsten, bestekken, tekeningen, berekeningen, rapporten e.d. door middel van lichtdrukken, fotokopiëren, plotten, printen of anderszins;

4e
de kosten gemoeid met het maken van foto's, maquettes, perspectieven en andere presentaties, indien deze door de opdrachtgever of door een overheidsinstantie worden verlangd;

4f
de kosten van telecommunicatie, porti en aankondigingen per advertentie;

4g
registratie, kadastrale kosten en andere verschotten;

4h
kosten gemaakt bij de aanbesteding of aanwijzing;

4i
kosten gemaakt bij het aangaan van contracten en het uitbrengen van deurwaardersexploten, legeskosten, vertaalkosten e.d.

Artikel 51
Bepaling van advieskosten

I
Het honorarium wordt voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:

Ia
als percentage van de uitvoeringskosten;

Ib
op grondslag van de tijd besteed aan de vervulling van de opdracht;

Ic
een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;

Id
naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.

2
De toezichtskosten worden voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:

2a
als percentage van de uitvoeringskosten;

2b
op grondslag van de tijd besteed aan het toezicht;

2c
een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;

2d
naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.

3
De bijkomende kosten worden voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:

3a
als percentage van de uitvoeringskosten;

3b
naar de werkelijk gemaakte kosten;

3c
een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;

3d
als percentage van het honorarium;

3e
naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.

Artikel 52
Berekening als een percentage van de uitvoeringskosten

I
Het percentage van de uitvoeringskosten aan de hand waarvan de advieskosten worden bepaald, wordt voorafgaand aan de opdracht overeengekomen.

2
In de fasen voorafgaand aan de fase van prijs- en contractvorming, wordt ten behoeve van het berekenen van de advieskosten gebruik gemaakt van een door de adviseur gemaakte en bij die fasen behorende raming van de uitvoeringskosten, dan wel – indien de raming door een andere partij wordt opgesteld – van die raming, mits deze door de adviseur na controle is aanvaard. De definitieve advieskosten worden bepaald zodra de begroting behorend bij de fase technisch ontwerp/bestek is gemaakt en door de opdrachtgever goedgekeurd.

3

Vanaf de fase prijs- en contractvorming wordt ten behoeve van het berekenen van de advieskosten bij de uitvoering van het object, gebruik gemaakt van de definitieve uitvoeringskosten, opgesteld aan de hand van de kosten van de aan de uitvoerende bedrijven opgedragen uitvoeringswerkzaamheden vermeerderd met het saldo van meer- en minderwerk.

4

De opdrachtgever verstrekt de adviseur ter zake van de uitvoeringskosten de nodige gegevens ten behoeve van het juist berekenen van de advieskosten.

5

Tot de uitvoeringskosten worden mede gerekend de waarde van de door of vanwege de opdrachtgever te leveren of ter beschikking te stellen materialen en onderdelen van het werk, alsmede de overige kosten, welke gemeoid zijn met deze leveringen of terbeschikkingstellingen.

6

Tot de uitvoeringskosten als grondslag voor de advieskosten worden mede gerekend het saldo van de verrekening van wijzigingen van lonen en sociale lasten en van wijzigingen van prijzen, huren en vrachten of, indien deze verrekening door betaling van een afkoopsom is uitgesloten, deze afkoopsom.

7

Wordt het object niet uitgevoerd, of eindigt de opdracht voordien door opzegging, dan worden de uitvoeringskosten als grondslag voor de advieskosten met inachtneming van het bepaalde in lid 1 definitief vastgesteld naar het bij het tot stand komen van de opdracht tussen partijen overeengekomen bedrag aan uitvoeringskosten of, bij gebreke daarvan, naar de laatste raming of begroting van de adviseur, dan wel – indien de raming of begroting door een andere partij wordt opgesteld – van die raming of begroting, mits deze door de adviseur na controle is aanvaard.

Artikel 53

Berekening op grondslag van bestede tijd

1

Partijen komen voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht het in rekening te brengen tarief per tijdseenheid voor bij het project betrokken functiegroepen of medewerkers schriftelijk overeen. Indien is vastgesteld dat het tarief voor een bepaalde periode geldt, overlegt de adviseur tijdig met de opdrachtgever over een wijziging van het tarief na die periode.

2

Onder bestede tijd wordt verstaan het totaal van alle uren die zijn besteed aan het vervullen van de opdracht en de reistijd die voor de vervulling van de opdracht noodzakelijk is.

Artikel 54

Vaststelling vast bedrag

1

Advieskosten als vast bedrag worden bij het totstandkomen van de opdracht schriftelijk overeengekomen.

2

Het vaste bedrag voor de advieskosten wordt geacht uitsluitend te dienen voor de vergoeding van de nauwkeurig in de opdracht vermelde omvang en duur van de werkzaamheden.

Artikel 55

Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen

1

De opdrachtgever is afzonderlijke advieskosten verschuldigd voor wijzigingen die de adviseur dient uit te voeren, voor zover deze niet het gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur.

Artikel 56
Betaling van advieskosten

2

Indien de wijzigingen het gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur, is de opdrachtgever wel advieskosten verschuldigd voor zover aan deze advieskosten werkzaamheden ten grondslag lagen die ook bij een juiste vervulling van de opdracht noodzakelijk zouden zijn geweest.

3

Doen zich ten opzichte van de totstandkoming van de opdracht wijzigingen voor als genoemd in artikel 9 en artikel 20 en leiden deze tot een wijziging van de werkzaamheden van de adviseur, dan worden in overleg de advieskosten herzien.

1

De opdrachtgever betaalt de advieskosten op declaratie van de adviseur. Opdrachtgever en adviseur komen bij de opdracht een betalingsschema in termijnen overeen. De adviseur declareert de advieskosten volgens het overeengekomen betalingsschema of, bij gebreke daarvan, in maandelijkse termijnen naar rato van de voortgang van de werkzaamheden.

2

De adviseur is gerechtigd een einddeclaratie in te dienen zodra zijn werkzaamheden zijn voltooid, dan wel op de dag waarop de opdracht volgens het bepaalde in artikel 21 is opgezegd.

3

De declaratie van de adviseur is gespecificeerd en wordt op verzoek van de opdrachtgever van de nodige bewijsstukken voorzien.

4

De opdrachtgever betaalt het gedeclareerde bedrag, voor zover niet anders is overeengekomen, binnen één maand na de datum van de betreffende declaratie.

5

Indien de opdrachtgever de juistheid van een declaratie – of een gedeelte daarvan – betwist, is hij niettemin gehouden tot tijdig betalen van het niet betwiste gedeelte. Betwisting van een declaratie dient schriftelijk en binnen de betaaltermijn te geschieden. Blijkt de betwiste declaratie – of het betwiste gedeelte – alsnog verschuldigd, dan wordt de door de opdrachtgever verschuldigde wettelijke rente berekend vanaf de dag waarop de betaling uiterlijk had behoren te geschieden.

6

Verricht de opdrachtgever de ingevolge de opdracht verschuldigde betaling niet tijdig en is de vertraging niet het gevolg van een aan de adviseur toe te rekenen omstandigheid, dan is de opdrachtgever zonder nadere ingebrekestelling in verzuim en kan de adviseur aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage, dit met ingang van de dag waarop de betalingstermijn is verstreken.

7

Vindt de betaling niet plaats binnen één maand na de dag waarop deze uiterlijk had behoren te geschieden, dan kan de adviseur aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage verhoogd met drie procent met ingang van de dag waarop deze maand is verstreken, een en ander zonder nader herinneringsbericht of aanmaning van de adviseur.

8

Over de door de adviseur gevorderde rente wordt geen rente berekend.

9

Alle werkelijk door de adviseur gemaakte onkosten om tot voldoening van zijn declaratie te geraken, zowel gerechtelijke als buitengerechtelijke kosten, komen voor rekening van de opdrachtgever.

Artikel 57
Toepasselijk recht

Op de opdracht is Nederlands recht van toepassing.

Artikel 58
Geschillen

1
Verschillen van mening tussen opdrachtgever en adviseur worden zoveel mogelijk opgelost langs minnelijke weg, daaronder begrepen mediation.

2
Indien partijen in de opdracht hebben bepaald dat geschillenbeslechting plaatsvindt door middel van arbitrage, zullen alle geschillen – daaronder begrepen die, welke slechts door een der partijen als zodanig worden beschouwd – die tussen de opdrachtgever en de adviseur of hun rechtsopvolgers of rechtverkrijgenden ontstaan naar aanleiding van de opdracht beslecht worden – met uitsluiting van de gewone rechter – door arbitrage overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage voor de Bouw, zoals dat luidt op de dag waarop het geschil aanhangig wordt gemaakt.

3
Indien bij een in kracht van gewijsde gegaan rechterlijk vonnis een uitspraak van het scheidsgerecht geheel of gedeeltelijk nietig wordt verklaard, heeft ieder der partijen het recht het geschil, voor zover het dientengevolge onbeslist is gebleven, opnieuw overeenkomstig dit artikel te doen beslechten. De vordering vervalt, indien zij aanhangig wordt gemaakt later dan drie maanden na het in kracht van gewijsde gaan van het rechterlijk vonnis. De gene die als scheidsman of secretaris aan de nietig verklaarde uitspraak heeft meegewerkt, zal aan de nieuwe behandeling niet mogen meewerken.

4
In afwijking van het bepaalde in lid 2 staat het de eisende partij vrij een geschil dat valt binnen de competentie van de rechtbank, sector kanton, bij deze aanhangig te maken.

Artikel 59
Vaststelling en depot

De Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur DNR 2011, welke verkort wordt aangehaald als 'DNR 2011', is op 21 juli 2011 gedeponereerd ter griffie van de Rechtbank te Amsterdam onder nummer 78/2011.

Uitgave

BNA
Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst
Bond van Nederlandse Architecten
Jollemanhof 14
Postbus 19606
1000 GP Amsterdam
T 020 555 36 66
F 020 555 36 99
bna@bna.nl
www.bna.nl

NLingenieurs
Branchevereniging van advies-, management- en ingenieursbureaus
Koningskade 30
Postbus 30442
2500 GK Den Haag
T 070 314 1868
F 070 314 1878
info@NLingenieurs.nl
www.NLingenieurs.nl

Auteurs

Prof. mr. dr. M.A.B. Chao-Duivis, hoogleraar bouwrecht en directeur
van het Instituut voor Bouwrecht, Den Haag
Vertegenwoordigers van BNA en NLingenieurs

Redactie

BNA, Amsterdam
NLingenieurs, Den Haag
Marc Mijer, Ouderkerk aan de Amstel

Vormgeving

Reynoud Homan, Muiderberg
Krista Kolkman, Duiven

Opmaak en druk

Drukkerij Zeeland, Zeeland

© BNA en NLingenieurs

Het staat gebruikers van de DNR 2011 vrij deze te gebruiken
bij het aangaan van overeenkomsten.

Eerste druk augustus 2011

ISBN: 978-94-6190-340-2

The New Rules 2011

Legal relationship
client – architect,
engineer and consultant
DNR 2011

B N A

N L INGENIEURS

Legal relationship client – architect, engineer and consultant DNR 2011

BNA
Royal Institute of Dutch Architects

Jollemanhof 14
P.O.box 19606
1000 GP Amsterdam
T +31 20 555 36 66
F +31 20 555 36 99
bna@bna.nl
www.bna.nl

NLingenieurs
Branch association of consultancy and management
firms and firms of consulting engineers

Koningskade 30
P.O.box 30442
2500 GK Den Haag
T +31 70 314 18 68
F +31 70 314 18 78
info@NLingenieurs.nl
www.NLingenieurs.nl

The New Rules 2011 are a revised version of The New Rules 2005.
The New Rules 2011 therefore replace The New Rules 2005.
Explanatory notes and a Standard form of Basic contract accompany
The New Rules. These can be obtained separately.

**Legal relationship
client – architect, engineer
and consultant DNR 2011**

Contents

Chapter 1 Definitions	Article 1 Definitions 11
Chapter 2 General provisions with respect to the commission	Article 2 The commission 12 Article 3 Preliminary investigation 13 Article 4 Laying down the commission 13
Chapter 3 Special provisions with respect to the commission	Article 5 Activities by other parties 14 Article 6 Appointing more than one consultant 14 Article 7 The consultant as agent of the client 14 Article 8 Aesthetic value 14
Chapter 4 Adjustments and alterations	Article 9 Adjustments to the commission 15 Article 10 Unforeseen circumstances 15
Chapter 5 General obligations of the parties	Article 11 General obligations of the consultant 16 Article 12 General obligations of the client 17
Chapter 6 Liability of the consultant	Article 13 Liability of the consultant for culpable shortcomings 19 Article 14 Compensation 19 Article 15 Extent of the compensation 20 Article 16 Liability period and expiration terms 20 Article 17 Other provisions with respect to compensation 21 Article 18 The client is a consumer 21
Chapter 7 Delay, interruption and the consequences thereof	Article 19 Delay and interruption of the commission 22 Article 20 Consequences of the delay or interruption of the commission 22
Chapter 8 Provisions applicable to cancellation of the commission	Article 21 Mode of cancellation 23 Article 22 Limitative regulation of the grounds for cancellation 23 Article 23 General obligations of the parties after the cancellation of the commission 23

Chapter 9
Cancellation of the commission

Article 24
Cancellation of the commission without reason 24
Article 25
Reasons for the cancellation of the commission 24
Article 26
Delay and interruption 24
Article 27
Culpable shortcomings 24
Article 28
Force majeure 24
Article 29
Insolvency 24
Article 30
Modification of the legal form or the collaboration form 25
Article 31
Decease 25
Article 32
Incapacity for work of a particular person 25

Chapter 10
**Consequences of the
cancellation of the commission**

Article 33
**Payment obligation after the cancellation without reason
by the client** 26
Article 34
**Rights on the advice after the cancellation without reason
by the client** 26
Article 35
**Payment obligation after the cancellation without reason
by the consultant** 26
Article 36
**Rights on the advice after the cancellation without reason
by the consultant** 27
Article 37
**Payment obligation after cancellation by the client on a ground
accountable to the consultant** 27
Article 38
**Rights on the advice after cancellation by the client on a ground
accountable to the consultant** 28
Article 39
**Payment obligation after cancellation by the client on a ground
accountable to the client** 28
Article 40
**Rights on the advice after cancellation by the client on a ground
accountable to the client** 28
Article 41
**Payment obligation after cancellation by the consultant on a
ground accountable to the client** 29
Article 42
**Rights on the advice after cancellation by the consultant on a
ground accountable to the client** 29
Article 43
**Payment obligation after cancellation by the consultant on a
ground accountable to the consultant** 29
Article 44
**Rights on the advice after cancellation by the consultant on a
ground accountable to the consultant** 30

Chapter 11
**Ownership and use of rights
on documents of the consultant
with respect to the advice**

Article 45
Ownership of documents 31
Article 46
Rights of the consultant on the advice 31
Article 47
The execution of the object 32
Article 48
Right of repetition of the advice 32

Chapter 12
Financial provisions

Article 49
General provisions 33
Article 50
Consultancy costs 33
Article 51
Determination of the consultancy costs 34
Article 52
Calculation as a percentage of the execution costs 34
Article 53
Calculation on the basis of spent time 35
Article 54
Determination of a fixed sum 35
Article 55
Consultancy costs in the case of adjustments and alterations 35
Article 56
Payment of consultancy costs 36

Chapter 13
**Applicable law, disputes
and enactment**

Article 57
Applicable law 37
Article 58
Disputes 37
Article 59
Enactment and deposit 37

Article I
Definitions

Hereunder follows what is to be understood under:

advice

the result of the activities of the consultant;

architect

within the framework of these rules to be called consultant;

client

the party which grants the commission;

commission

the agreement between the client and the consultant;

consultant

the party which accepts the commission;

consultancy costs

the fee and the costs, with the word exclusion of the turnover tax;

consumer

a natural person who, within this context, does not act in the pursuance of his or her profession or business;

costs

the costs of supervision and expenses, with the exclusion of the turnover tax;

culpable fault

a shortcoming accountable to guilt, or by virtue of the law, legal action or according to generally accepted opinions comes at the expense of the debtor. Under generally accepted opinions is to be understood: a shortcoming which a well and conscientiously operating consultant or client under the relevant circumstances and with regard to a normal attentiveness – and with respect to the consultant: equipped with the professional knowledge and means required for the commission – should have been able and ought to have avoided;

documents

information carriers in whatsoever form;

engineer

within the framework of these rules to be called consultant;

execution costs

the costs of execution of the object by the executing parties, with the exclusion of the turnover tax;

fee

the remuneration which the consultant is entitled to for his activities, with the exclusion of the turnover tax;

object

within the framework of the project the product of material nature to be executed;

participant

each participant to the project, among whom the client, the consultant, third-party-consultants and those who execute the object;

project

the whole of activities, under which the activities commissioned to the consultant, directed at bringing about that which the client has in mind;

rights of the consultant

rights of the consultant to which he is entitled by virtue of the law and/or the contract

stage

a clear-cut phase with a defined and verifiable result;

these rules

the Legal relationship client-architect, engineer and consultant DNR 2011;

third-party-consultants

consultants who are not a party in the commission granted to the consultant;

to second

to provide one or more natural persons at the disposal of a client in order to perform activities under his guidance and supervision;

work

designs, sketches, plastic works, inventions and the like within the meaning of the Author Act 1912 and/or Statute law with regulations with regard to patents.

Article 2 The commission

- 1
The commission includes everything that has been agreed upon between the client and the consultant.
- 2
The consultant provides the potential client with these rules as soon as possible, but does this at the latest when notifying him of the written concept of the commission.
- 3
Prior to the coming about of the commission, parties shall confer; as far as possible at that moment and as far as relevant, about:
- 3a
the content and scope of the activities to be carried out by the consultant;
- 3b
the provision of data, including a brief, by or on behalf of the client to the consultant and, if data are provided by the client, the nature of these data and at which time they will be provided;
- 3c
which third-party-consultants will be appointed by the client and which activities they will have to carry out;
- 3d
the timetable within which the consultant will have to carry out (parts of) the commission;
- 3e
the eventual phasing of the execution of the commission;
- 3f
the eventual acting as agent of the client by the consultant and during which period, as well as the scope of his competence as agent;
- 3g
the designation of a natural person who will represent the client with respect to the commission;
- 3h
the question with which special public or private legislation consideration should be taken and which obligations the consultant should assume in this respect;
- 3i
the way in which quality assurance will eventually be organized;
- 3j
the amount of the execution costs which may approximately be involved in the execution of the object;
- 3k
the way in which the consultancy costs of the consultant will be determined and which part thereof will be allocated to separate stages and a payment schedule;
- 3l
an estimate of the consultancy costs split up according to the different stages;
- 3m
whether, and if so in which way, rate alterations and indexations with respect to the consultancy costs will be applied;
- 3n
the nature and scope of expenses;
- 3o
the manner in which, and if necessary in what frequency, the transfer of information and consultation between the consultant and the client as well as between the consultant and third-party-consultants will take place;
- 3p
the form and the number in which documents will be delivered to the client and eventual third parties and under which conditions this will take place;

- 3q
the activities for which the professional indemnity insurance is concluded;
- 3r
the scope of the compensation for damages;
- 3s
which legal interest, as meant in article 6:119/article 6:119a Civil Code, is to be agreed upon;
- 3t
the manner in which they will handle with respect to subjects which at the time of the coming about of the commission could not yet be settled.

Article 3
Preliminary investigation

- 1
The consultant advises the client to commission him with carrying out a preliminary investigation:
- 1a
if the client cannot provide a brief which can act as a sufficient point of departure for the consultant to start his activities;
- 1b
if it is not clear enough for the consultant whether the fulfilment of the commission is possible, also with regard to the provisions of article 2, clauses 1 up to and including 3;
- 1c
in all other cases in which the consultant deems it desirable with a view to the proper fulfilment of the commission.
- 2
If the client goes along with the advice to carry out a preliminary investigation, then the consultant draws up in consultation with the client a written concept of the commission for a preliminary investigation, in which the provisions of article 2 are applied in a similar way.
- 3
If the client does not go along with advice to carry out a preliminary investigation, then the parties will enter in consultation with each other. In this consultation the parties will observe each other's legitimate interests.

Article 4
Laying down the commission

- 1
If the consultant, with a view to what has been agreed according to article 2 clause 3 or article 3 clause 2, deems fulfilment of the commission possible, he then draws up a written concept of the commission in consultation with the client, from which emerges what has been agreed upon as well as the applicability of these rules.
- 2
The commission is concluded when the consultant has confirmed in writing that the provisions have been laid down according to clause 1 of this article, or when for that purpose a written offer by the consultant has been accepted by the client within the period of validity of that offer, or when that which has been laid down is agreed upon in another way in writing by the parties.
- 3
The provision in clause 2 leaves unaffected that the existence and the contents of the commission can be proven by all possible means.

Article 5
Activities by other parties

The consultant is entitled to let others execute activities under his guidance, and with regard to certain parts also leave the guidance to others, and such without prejudice to his responsibility for the sound fulfilment of the commission.

Article 6
Appointing more than one consultant

1
If the proper realization of the project requires the appointment of one or more third-party-consultants, then the client shall not proceed to such action without prior consultation with the consultant.

2
The consultancy costs of the third-party-consultants mentioned in clause 1 shall be paid by the client to these consultants, unless otherwise agreed.

3
If the consultant is to work together with third-party-consultants, then the client determines which participant is responsible for the tuning in of the activities of the different consultants and which participant is responsible for steering the process of the activities of the different consultants.

4
If the client prescribes a person whose services are to be used by the consultant in the execution of his obligations, then the consultant shall submit the conditions which he and that person intend to agree upon to the client for his approval and/or acceptance.

Article 7
The consultant as agent of the client

1
The consultant acts as agent of the client if and insofar as the client has assigned the consultant in writing for that purpose. The lack of a written authorization cannot be brought in against the consultant, if and insofar as the consultant proves that the client has otherwise explicitly given permission, or if and insofar as acting as an agent follows from the given circumstances or the nature of the commission.

2
If and insofar as the consultant has assigned the consultant as his agent, he shall not give orders or instructions without the consultant to third parties who are executing the object referred to in the commission, or are carrying out deliveries for that purpose, or are supervising that execution. If in an urgent case the client has nevertheless given orders or instructions as mentioned here, then he shall immediately inform the consultant thereabout.

Article 8
Aesthetic value

When judging whether the commission has been properly carried out, the aesthetic value is left out of consideration, thereby leaving unaffected the requirement that reasonable standards should be met.

Article 9

Adjustments to the commission

1

Parties consult with each other with respect to an adjustment of the commission if:

1a

alterations arise in the points of departure or other circumstances which underlie the commission;

1b

the proper fulfilment of the commission requires extra activities. Within this consultation, parties observe due regard to each other's justified interests.

2

The following circumstances give cause anyway for an adjustment of the commission:

- relevant alterations of (government) regulations or decrees;
- relevant alterations in the brief or the original commission;
- alterations or variants required by the client of activities which have already been approved or form a part of a stage that has already been approved;
- extra activities which in the course of the fulfilment of the commission prove to be necessary.

3

If the consultation referred to in clause 1 leads to an adjustment of the commission, then parties will act according to the provisions of Chapter 2 and the consultancy costs shall be adapted accordingly.

Article 10

Unforeseen circumstances

At the request of one of the parties, the consequences following from the commission can be altered or partially or completely dissolved on the basis of unforeseen circumstances of such a nature that the other party, with regard to standards of reasonableness and fairness, may not be expected to accept unaltered maintenance of the commission. The alteration or dissolution can come about with retroactive effect.

Article 11 General obligations of the consultant

1

The consultant:

1a

makes certain when accepting a commission that he disposes or can dispose of the necessary knowledge and capacity for the proper fulfilment of the commission;

1b

is bound to keep all data of a client as confidential, insofar as these data are known to him as confidential or insofar as the consultant can reasonably know or should know that these data are confidential.

2

The consultant should carry out the commission in a proper and careful manner, assist the client independently in a position of trust and conduct his services to the best of his knowledge and capacity. The consultant should avoid everything that can prejudice the independence of his advice.

3

The consultant concludes a professional indemnity insurance, which policy offers at least the same cover as the skeleton policy lastly and jointly decreed and published by the Royal Institute of Dutch Architects BNA and the Branch association of consultancy and management firms and firms of consulting engineers NLI ingenieurs. At the request of the client, the consultant shall hand over the documents showing that he has complied with this insurance obligation.

4

The consultant takes into consideration the public and private legislation which is relevant for the commission, the existence of which may be considered as common knowledge among consultants.

5

The consultant keeps the client informed about the execution of the commission. The consultant provides to the best of his capacity and in time, on request, all pieces of information, including information about the progress of the execution of the commission, alterations of legislation, or alterations with respect to the financial aspects of the commission, the financial consequences of alterations thereof whether necessary or not, as well as information about agreements which the consultant has concluded with third parties for the fulfilment of the commission.

6

The commission is carried out according to the agreed time schedule. Unless otherwise explicitly agreed between parties, the terms in the agreed time schedule are not fatal terms.

7

The consultant only starts with a next stage after the client has granted him permission to do so in writing. In this permission the approval of activities executed in the former stages is deemed to be included, except for parts of the activities for which the client has explicitly withheld his approval.

8

The consultant informs in writing the client about the natural person or persons who are authorized to represent the consultant, if necessary mentioning the limitations of his or their authority.

9

At the termination of the commission about the realization of an object, the consultant shall provide the client with the documents he has drawn up which are relevant for the management and use of that object.

Article 12
General obligations of
the client

10

The consultant has an obligation to warn the client if information and/or data provided by or on behalf of the client or decisions taken by or on behalf of the client manifestly contain such shortcomings or show such deficiencies that he would act in defiance of standards of reasonableness and fairness should he proceed thereupon with the fulfilment of the commission.

11

The consultant keeps the data concerning the commission and of which the interest, in view of the nature of the commission and other circumstances, obviously requires such keeping in a way to be decided by him for a period of five years from the day upon which the commission is terminated. The provisions of the clauses 5 up to and including 7 of article 16 (liability period) are of similar applicability.

12

If requested, the consultant shall provide the client, against reimbursement of the costs, with duplicates of the data kept by him with respect to the commission.

13

The consultant is discharged of the keeping duty mentioned in clause 11 if he offers the data kept by him to the client and hands these over to the client if so requested.

1

The client behaves towards the consultant as a good and careful client. The client is bound to keep all data of a consultant as confidential, insofar as these data are known to him as confidential or insofar as the client can reasonably know or should know that these data are confidential.

2

The client is responsible for the timely supply as well as the correctness of the information, data and decisions, necessary for the proper fulfilment of the commission, as delivered by him or on his behalf to the consultant. The client indemnifies the consultant against claims by third parties with respect to these pieces of information, data and decisions.

3

The client shall evaluate on time the documents which the consultant prepares in the course of fulfilling the commission, and if so requested authenticate them after approval.

4

The client has an obligation to warn the client in due time if he has actually noticed a shortcoming in the advices of the consultant or should have been aware of such a shortcoming.

5

The client informs in writing the consultant which natural person or persons is or are qualified to represent the client, if necessary with the mention of the limitations of his or their qualification.

6

In the case of secondment the client abstains from taking the seconded person in his service or engaging him in another way during the period of secondment and a same period directly after the termination of the secondment with a minimum of three months and a maximum of one year.

7

The client does not hand over his position as client, whether partially or completely, to someone else without permission of the consultant.

8

The client indemnifies the consultant against claims by third parties, which are related to the consultancy activities executed on account of the commission for the consultant. This leaves unaffected the liability of the consultant towards the client.

9

The client fulfils in time his payment obligations.

Article 13
**Liability of the consultant
 for culpable shortcomings**

1
 The consultant is liable towards the client for his culpable fault. Insofar as compliance is not already permanently impossible, this clause is only applicable while taking into consideration the legal regulations with respect to neglect by the debtor.

2
 If the consultant makes use of another person in the fulfilment of the commission, then the consultant is likewise liable as for his own shortcomings, taking into consideration the provisions of article 4 clause 5.

Article 14
Compensation

1
 In the case of culpable fault, the consultant is only liable for compensation of the direct damages.

2
 In no case will pertain to the direct damages: business damage, loss of production, loss of turnover and/or profit, depreciation of products nor the costs pertaining to the realization of the object should the commission have been rightly executed from the beginning.

3
 The client is obliged, unless the circumstances are such that this could not be demanded from him, to give, in good consultation and within a reasonable delay and at his own expense, the consultant the opportunity to make good shortcomings for which he is liable or to limit or remove the damage caused by these shortcomings. This leaves unaffected the liability of the consultant for damages due to the shortcomings.

4
 When settling a compensation as a result of an excess of competence, account shall be taken, next to the other relevant facts and circumstances, of the degree in which the client has profited from the consequences of this excess of competence,

5
 If bringing in a certain person is prescribed by or on behalf of the client, then the consultant cannot be held towards the client, with regard to the work of that person, to do more than what he can hold that person to under the conditions agreed between him and the prescribed person and as they have been accepted or approved by the client. If the prescribed person fails in his duty and the consultant has taken the reasonably necessary measures to obtain fulfilment and/or compensation, then the client shall reimburse the consultant with the extra costs incurred by him, insofar as these have not been reimbursed by the prescribed person. On the other hand, the consultant shall, at first request by the client, cede to him his claim on the prescribed person up to the amount refunded to him by the client.

6
 A compensation settled on the basis of the preceding rules is not applicable insofar as this compensation, in the given circumstances and according to norms of reasonability and fairness, is unacceptable.

7
 Without prejudice to the provisions of the preceding clauses, in the case of commissions for the realization of an object, the consultant is only liable for damages which would not be covered by a customary CAR-insurance or a similar insurance.

Article 15
Extent of the compensation

1
The damage to be compensated by the consultant is, at the choice of the parties, limited per commission to a sum equal to the consultancy costs with a maximum of € 1,000,000 or limited to a sum equal to three times the consultancy costs with a maximum of € 2,500,000.

2
If the parties did not make a choice about the scope of the damages to be refunded by the consultant, then this shall be limited per commission to a sum equal to the consultancy costs with a maximum of € 1,000,000.

3
In addition to the preceding two clauses, if the client is a consumer the limitations mentioned in those two clauses shall not be lower than € 75,000.

Article 16
Liability period and expiration terms

1
The liability of the consultant expires after five years from the day upon which the commission is terminated either by completion or cancellation.

2
The legal claim on account of a culpable shortcoming expires and is not admissible if the client has not with due diligence, after he has discovered the shortcoming or reasonably should have discovered it, protested in writing and with good reasons against the consultant about this shortcoming.

3
The legal claim on account of a culpable shortcoming expires and is not admissible after two years after the written and motivated protest. If the client has settled a period within which the consultant must remove the shortcoming, the expiration term begins to tick at the end of that period, or so much earlier as the consultant has indicated that the shortcoming will not be made good.

4
The legal claim on account of a culpable shortcoming expires anyway after five years from the day upon which the commission is terminated either by completion or cancellation. The legal claim which is established after that time is not admissible.

5
If the final bill is sent on an earlier day than the day on which the commission is terminated either by completion or cancellation, then the earlier day is regarded as the day on which the commission is terminated.

6
For the application of the provisions of the clauses 1 and 4 and in the case of a commission for an object, the day on which the object is completed or is deemed to be completed is regarded as the day on which the commission is terminated, provided that this completion takes place before the day mentioned in clause 5.

7
For the application of the provisions of the clauses 1 and 4 in the case that the commission is cancelled by a consumer, the day on which the cancellation took place is regarded as the day on which the commission is terminated.

8
Should the legal claim on account of the preceding provisions expire between the moment on which the consultant has informed the client that he will investigate or make good the shortcoming, and the moment on which the investigation or the attempts to make good are considered to be terminated, then the expiration term is prolonged to six months after the last mentioned moment.

Article 17
**Other provisions with
respect to compensation**

1
The right of the client to compensation does not diminish his obligations to pay according to the contract.

2
In the case that a person in the service of the consultant is seconded to the client, the consultant, in compliance with the other provisions in this chapter, is only responsible for the availability of this person with the agreed qualifications for the agreed period.

3
Except for the provision of the preceding clause, the consultant is not liable for the compensation of damage suffered by the client or third parties (also caused by the seconded person or persons).

4
The client is liable for and indemnifies the consultant with respect to claims for compensation of damage to third parties caused by the person or persons seconded to the client.

5
For the compensation of other damages than mentioned in this chapter, the consultant is only liable if and insofar the shortcoming is due to evil intent or gross negligence.

Article 18
The client is a consumer

If the client is a consumer, the provisions of this chapter are similarly applicable, unless a provision can be deemed to be unreasonably onerous.

Article 19
Delay and interruption of the commission

1
 The consultant informs the client in writing and in due time after the setting in of a delay, while mentioning the cause of that delay, at which date the delay began.

2
 The client may order the consultant to interrupt the commission. The client has an obligation to do so in writing and to mention the reasons.

Article 20
Consequences of the delay or interruption of the commission

1
 After the communication described in article 19 clauses 1 and 2, parties shall deliberate in consultation with each other and in due time with respect to the consequences of the delay or interruption, while paying attention to their mutual and justified interests.

2
 If the fulfilment of the commission is delayed or interrupted and this is not to be ascribed to the consultant, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the time of the communication mentioned in article 19 clauses 1 and 2:

2a

the fee;

2b

the expenses;

2c

the supervision costs;

2d

all costs reasonably made and yet to make, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

3

The client has also an obligation to compensate the damage suffered by the consultant as a consequence of the delay and/or the interruption, leaving unaffected the obligation of the consultant to limit as much as possible this damage.

4

The provision of article 55 clause 3 is of similar applicability.

Article 21**Mode of cancellation**

1

The commission is cancelled by means of a written communication addressed to the other party, in which at least are mentioned the reasons for the cancellation as well as the date upon which the cancellation takes effect.

2

If the communication does not mention any reason, then the commission is considered to be cancelled according to the provisions of article 24.

Article 22**Limitative regulation of the grounds for cancellation**

Dissolution of the commission concluded between the parties is impossible outside the reasons for cancellation as stipulated in these rules, unless the client is a consumer.

Article 23**General obligations of the parties after the cancellation of the commission**

After the cancellation of the commission, each party has an obligation to do everything possible, or to abstain from any action or to tolerate actions, whatever may be demanded with a view to the reasonable interests of the other party.

Article 24
**Cancellation of the
 commission without reason**

Each party has the right to cancel the commission without reason.

Article 25
**Reasons for the cancellation
 of the commission**

Reasons for the cancellation of the commission are:

- delay and interruption;
- culpable shortcomings;
- force majeure;
- insolvency;
- modification of the legal form or the collaboration form;
- decease;
- incapacity for work of a particular person.

Article 26
Delay and interruption

If, with a view on all relevant circumstances, the delay or interruption of the fulfilment of the commission is of such a nature and/or duration that observance of the commission in unaltered form may not reasonably be demanded, then each of the parties has the right to cancel the commission on this ground.

Article 27
Culpable shortcomings

1
 If a culpable shortcoming comes up, then the opposing party to the party on whose side the culpable shortcoming occurs, is entitled to cancel the commission on this ground.

2
 The same legal consequences follow from reprehensible action by a party as follow from a culpable shortcoming by this party.

3
 The right of cancellation leaves unaffected the provisions of chapter 6.

Article 28
Force majeure

1
 By force majeure as meant in these rules is to be understood a shortcoming which cannot be ascribed to one of the parties. A shortcoming cannot be ascribed to a party if it cannot be attributed to its guilt, and also cannot be at its expense by virtue of law, legal action or generally accepted opinions.

2
 By force majeure is also to be understood the situation in which, due to facts or circumstances which cannot be attributed to a party, continuation of the commission may not, in all reasonableness, be demanded from that party.

Article 29
Insolvency

If a party is in a state of financial insolvency, or other good grounds exist to expect that it will fail in the observance of its obligations, then the other party is entitled to summon in writing with a specification of the grounds this party, its receiver or trustee to declare within a reasonable term in writing whether it is in state and willing to proceed with the commission. The other party is entitled to demand sufficient security if the commission is to be continued. If the demanded declaration or the demanded security are not provided within the specified term, then the other party has the right to cancel the commission on this ground.

Article 30
**Modification of the legal form
or the collaboration form**

Under modification of the legal or collaboration form is to be understood: the decision to dissolve a legal person or the loss of legal personality, including legal merger and the decision to dissolve a commercial partnership, a limited partnership or a partnership.

2

If a circumstance as mentioned in clause 1 arises with regard to one of the parties, then the other party is entitled to cancel the commission on that ground if a reasonable interest can be derived from that circumstance for this other party.

Article 31
Decease

1

The commission does not end through the decease of one of the parties.

2

The heirs or assignees of the deceased assign at the request of the other party within a reasonable term one of them or a third party to represent them in all matters with respect to the commission.

3

The provision of article 29 clause 2 is of similar applicability.

4

The death of one of the parties gives the other party and the heirs or assignees of the deceased the right to cancel the commission.

Article 32
**Incapacity for work of
a particular person**

If the client has stipulated that the fulfilment of the commission should be entrusted to a particular person and the circumstance mentioned in article 31 arises with respect to that person or if this person becomes disabled, then the provisions of article 31 are of similar applicability.

Article 33

**Payment obligation after
the cancellation without
reason by the client**

1

If the client has cancelled the commission without reason, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the moment that cancellation under article 21 comes into effect:

1a

the fee;

1b

the expenses;

1c

the supervision costs;

1d

all costs reasonably made and yet to be made, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

2

The client is moreover bound, unless he is a consumer, to pay 10% of the remaining part of the consultancy costs, which the client would have been indebted should the commission have been completely fulfilled.

3

Should the provision in clause 2 lead to manifestly unacceptable consequences according to standards of reasonableness and fairness, then one may depart from this provision.

Article 34

**Rights on the advice after
the cancellation without
reason by the client**

1

If the client has cancelled the commission without reason, then the client is only entitled to use the advice of the consultant (or have it used) after previous permission in writing by the consultant.

2

The consultant may attach conditions to his permission, such as the payment of a financial compensation and the right to control whether the advice is used according to his intention.

3

The client has the right to use the advice (or have it used) without the permission of the consultant, if at the time of cancellation a start has been made with the execution of the object. The provision of clause 2 is of similar applicability.

4

Insofar as the provisions of this article do not infringe thereupon, the rights of the consultant on the advice remains otherwise unaffected.

Article 35

**Payment obligation after
the cancellation without
reason by the consultant**

1

If the consultant has cancelled the commission without reason, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the moment that cancellation under article 21 comes into effect:

1a

the fee;

1b

the expenses;

1c

the supervision costs;

Article 36
Rights on the advice after the cancellation without reason by the consultant

1 d
all costs reasonably made and yet to make, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

2
The payment obligation of the client according to clause 1 does not go farther than insofar as the activities are of avail to the client.

3
The client is entitled to deduct 10% from the sum that he has to pay to the consultant on the ground of the provision in clause 2.

4
Should the provision in clause 3 lead to manifestly unacceptable consequences according to standards of reasonableness and fairness, then one may depart from this provision.

Article 37
Payment obligation after cancellation by the client on a ground accountable to the consultant

1
If the consultant has cancelled the commission without reason, then the client is entitled to use the advice of the consultant (or have it used) without intervention or permission of the consultant, unless reasonable interests of the consultant preclude such action.

2
The client is not indebted for any compensation for rights of the consultant on the advice with regard to that use.

3
Insofar as the provisions of this article do not infringe thereupon, the rights of the consultant on the advice remain otherwise unaffected.

1
If the client has cancelled the commission on a ground accountable to the consultant, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the moment that cancellation under article 21 comes into effect:

1 a
the fee;

1 b
the expenses;

1 c
the supervision costs;

1 d
all costs reasonably made and yet to be made, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

2
The payment obligation of the client according to clause 1 does not go farther than insofar as the activities are of avail to the client.

3
The client is entitled to deduct 10% from the sum that he has to pay to the consultant on the ground of the provision in clause 2.

4
The provision of clause 3 is not applicable if the cancellation takes place on the ground of article 30 or 31.

5
Should the provision in clause 3 lead to unacceptable consequences according to standards of reasonableness and fairness, then one may depart from this provision.

Article 38
**Rights on the advice after
cancellation by the client
on a ground accountable
to the consultant**

1
If the client has cancelled the commission on a ground accountable to the consultant, then the client is entitled to use the advice of the consultant (or have it used) without intervention or permission of the consultant, unless reasonable interests of the consultant preclude such action.

2
With respect to that use, the client is not indebted for any compensation for the rights of the consultant on the advice.

3
Insofar as the provisions of this article do not infringe thereupon, the rights of the consultant on the advice remain otherwise unaffected.

Article 39
**Payment obligation after
cancellation by the client
on a ground accountable
to the client**

1
If the client has cancelled the commission on a ground accountable to himself, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the moment that cancellation under article 21 comes into effect:

1a
the fee;

1b
the expenses;

1c
the supervision costs;

1d
all costs reasonably made and yet to be made, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

2
The client is moreover bound, unless he is a consumer, to pay 10% of the remaining part of the consultancy costs, which the client would have been indebted should the commission have been completely fulfilled.

3
The provision of clause 2 is not applicable if the cancellation takes place on the ground of article 28 or 31.

4
Should the provision in clause 2 lead to unacceptable consequences according to standards of reasonableness and fairness, then one may depart from this provision.

Article 40
**Rights on the advice after
cancellation by the client on a
ground accountable to the client**

1
If the client has cancelled the commission on a ground accountable to himself, then the client is only entitled to use the advice of the consultant (or have it used) after previous permission in writing by the consultant.

2
The consultant may attach conditions to his permission, such as the payment of a financial compensation and the right to control whether the advice is used according to his intention.

3
The client has the right to use the advice (or have it used) without permission of the consultant if at the time of cancellation a start has been made with the execution of the object. The provision of clause 2 is of similar applicability.

4
Insofar as the provisions of this article do not infringe thereupon, the rights of the consultant on the advice remain otherwise unaffected.

Article 41
**Payment obligation after
cancellation by the consultant
on a ground accountable
to the client**

I
If the consultant has cancelled the commission on a ground accountable to the client, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the moment that cancellation under article 21 comes into effect:

Ia

the fee;

Ib

the expenses;

Ic

the supervision costs;

Id

all costs reasonably made and yet to be made, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

2

The client is moreover bound, unless he is a consumer, to pay 10% of the remaining part of the consultancy costs, which the client would have been indebted should the commission have been completely fulfilled.

3

The provision of clause 2 is not applicable if the cancellation takes place on the ground of article 30 or 31.

4

Should the provision in clause 2 lead to unacceptable consequences according to standards of reasonableness and fairness, then one may depart from this provision.

Article 42
**Rights on the advice after
cancellation by the consultant
on a ground accountable
to the client**

I

If the consultant has cancelled the commission on a ground accountable to the client, then the client is only entitled to use the advice of the consultant (or have it used) after previous permission in writing by the consultant.

2

The consultant may attach conditions to his permission, such as the payment of a financial compensation and the right to control whether the advice is used according to his intention.

3

The client has the right to use the advice (or have it used) without permission of the consultant if at the time of cancellation a start has been made with the execution of the object. The provision of clause 2 is of similar applicability.

4

Insofar as the provisions of this article do not infringe thereupon, the rights of the consultant on the advice remain otherwise unaffected.

Article 43
**Payment obligation after
cancellation by the consultant
on a ground accountable
to the consultant**

I

If the consultant has cancelled the commission on a ground accountable to himself, then the client is bound to refund to the consultant, according to his bill, calculated according to the state of the activities at the moment that cancellation under article 21 comes into effect:

Ia

the fee;

Ib

the expenses;

1c

the supervision costs;

1d

all costs reasonably made and yet to be made, following from obligations which the consultant has already taken upon him with a view to the further fulfilment of the commission.

2

The payment obligation of the client according to clause 1 does not go farther than insofar as the activities are of avail to the client.

3

The client is entitled to deduct 10% from the sum that he has to pay to the consultant on the ground of the provision in clause 2.

4

The provisions of clauses 2 and 3 are not applicable if the cancellation takes place on the ground of article 28 or 31.

5

Should the provision in clause 3 lead to unacceptable consequences according to standards of reasonableness and fairness, then one may depart from this provision.

Article 44

Rights on the advice after cancellation by the consultant on ground accountable to the consultant

1

If the client has cancelled the commission on a ground accountable to himself, then the client is entitled to use the advice of the consultant (or have it used) without intervention or permission of the consultant, unless reasonable interests of the consultant preclude such action.

2

With respect to that use, the client is not indebted for any compensation for the rights of the consultant on the advice.

3

Insofar as the provisions of this article do not infringe thereupon, the rights of the consultant on the advice remain otherwise unaffected.

Article 45 Ownership of documents

The documents delivered by the consultant to the client become the property of the client and may be used by him for this project with due regard for the rights which follow from the legislation in the field of intellectual property, after the client has fulfilled his financial duties towards the consultant.

Article 46 Rights of the consultant on the advice

1
The consultant, or his assignee(s), has the exclusive right of publication, realization and multiplication of his designs, drawings, sketches, photographs and all other representations of his design, of his models as well as all other objects or information carriers, which give a picture or representation of his design, or which are referred to in the Copyright Act 1912 or in the Benelux Convention with respect to the intellectual property of trademarks, drawings and models.

2
The consultant retains, also after he has given permission for realization, publication or multiplication of his work, the following rights:

2a
the right to oppose publication of the work without mention of his name or other indication as maker, unless the opposition would be in defiance of reasonableness;

2b
the right to oppose publication of the work under another name than his own, as well as against bringing about any alteration in the name of the work or in the indication of the maker, insofar as these appear on or in the work, or are made public in relation therewith;

2c
the right to oppose any other alteration in the work, unless this alteration is of such a nature that the opposition would be in defiance of reasonableness;

2d
the right to oppose every deformation, mutilation or other encroachment of the work, which could harm the honour or the good name of the maker or his value in this quality.

3
Without prejudice to the relevant provisions of the Copyright Act 1912, the consultant is the only one who has the right to make photographs or other representations of the interior and the exterior of an object realized according to his design and to reproduce and disclose them, but he needs the permission of the client for publishing photographs or other illustrations which show the interior of the object after its occupation. The client can attach conditions to his permission.

4
Within the meaning of the Benelux Convention with respect to the intellectual property of trademarks, drawings and models, the consultant is regarded as the designer of the drawings and models which he has made as part of the commission. The consultant has the exclusive right to deposit these drawings and models at the Office mentioned in this law. The provisions with respect to the rights of the consultant on the advice are as much as possible of similar applicability on the rights to be derived from this deposit.

4a
The consultant has an obligation to bring immediately under the attention of the client inventions which came into being during and through the carrying out of the commission and which in his opinion are liable for the granting of patents.

4b

If such an invention comes about through exchange of knowledge between the client and the consultant, the client has the right to apply for a patent for this invention under his name and at his expense. The client informs without delay the consultant about his decision on this matter. If required, the consultant has an obligation to assist the client in the handling of the application. The activities of the consultant following from this assistance will be remunerated by mutual agreement.

4c

If the client obtains a patent as mentioned in this clause, he grants the consultant for nothing a licence on this invention. In principle, this licence is not transferable. For the concrete application of the licence the consultant shall ask permission from the client, which can only be refused if the client can show conflicting interests with his firm.

4d

If the client makes no use of his right as mentioned under b in this clause, then the consultant has the right to apply for a patent on this invention under his name and at his expense. The consultant informs without delay the client about his decision on this matter.

4e

If the consultant obtains a patent as mentioned in the provision sub d, he grants the client for nothing a licence to apply this invention in the present business of the client. In principle, this licence is not transferable.

Article 47

The execution of the object

1

The client has an obligation to execute the object, or have it executed, according to the advice and the intention of the consultant. The client gives the consultant the opportunity to ascertain himself that the execution of the object is carried out in accordance with his advice and intention. The client does not deviate from the advice without consultation with the consultant.

2

If the parties have not agreed anything with respect to the activities of the consultant with regard to the consultation mentioned in clause 1, then the client is indebted, should the occasion arise, to the consultant for separate consultancy costs, to be settled in mutual agreement.

Article 48

Right of repetition of the advice

1

The consultant has the right to repeat his advice, insofar as this does not conflict with reasonable interests of a former client and only after the consultant has consulted with the former client.

2

The client is not allowed to use the advice, whether completely or partially, once again without the explicit written permission of the consultant.

3

In the case of a complete or partial reuse of the advice by the client, the parties shall agree on the remuneration in mutual consultation, taking into account the compensation for the rights on the advice to which the consultant is entitled.

Article 49
General provisions

1
The accounting of the commission by the consultant is set up in such a way that the consultancy costs to be declared can be determined on the basis of the data derived from this accounting.

2
The client is authorized to subject, at his own expense, the accounting of the commission by the consultant to an investigation by an external auditor; and such solely insofar as this investigation is intended to establish the correctness of the consultancy costs. The costs of this investigation shall be borne by the party which is proven to be wrong as a result of this investigation.

3
The turnover tax is not included in the sums as agreed by the parties nor in the sums mentioned in these rules. The client reimburses the consultant for the turnover tax due by the consultant with respect to the commission.

Article 50
Consultancy costs

1
The consultancy costs include the fee, the supervision costs and the expenses.

2
The fee is the remuneration which the consultant is entitled to for his activities.

3
Supervision costs are the costs which the consultant makes for supervising the execution of the object.

4
The expenses include among other things:

4a
the travel and accommodation expenses incurred for the benefit of the commission;

4b
the expenses connected with the testing of materials, constructions and installations, as well as the expenses connected with other simple tests and analyses;

4c
the expenses for the use of instruments provided by the consultant for measurements and tests;

4d
the costs of multiplication of contracts, specifications, drawings, calculations, reports and the like by means of collotyping, photocopying, plotting, printing or otherwise;

4e
the costs related to the making of photographs, scale-models, perspectives and other presentations, if required by the client or a public body;

4f
the costs of telecommunication, postal traffic and announcements by advertisement;

4g
registration and cadastral costs and other out-of-pocket expenses;

4h
costs incurred with tendering or a pre-tender meeting;

4i
costs incurred with the conclusion of contracts and the serving of writs, costs of dues, translation costs and the like.

Article 51
**Determination of
the consultancy costs**

1
The fee as desired by the parties is determined in writing prior to the coming about of the commission in one of the following ways or a combination thereof:

1a

as a percentage of the execution costs;

1b

on the basis of the time spent on the fulfilment of the commission;

1c

as a fixed sum agreed upon between the parties;

1d

according to any other criterion agreed upon between the parties.

2

The supervision costs as desired by the parties are determined in writing prior to the coming about of the commission in one of the following ways or a combination thereof:

2a

as a percentage of the execution costs;

2b

on the basis of the time spent on supervision;

2c

as a fixed sum agreed upon between the parties;

2d

according to any other criterion agreed upon between the parties.

3

The expenses are determined in writing as desired by the parties prior to the coming about of the commission in one of the following ways or a combination thereof:

3a

as a percentage of the execution costs;

3b

according to the actual costs;

3c

as a fixed sum agreed upon between the parties;

3d

as a percentage of the fee;

3e

according to any other criterion agreed upon between the parties.

Article 52
**Calculation as a percentage
of the execution costs**

1

The percentage of the execution costs from which the consultancy costs are to be deducted must be agreed upon prior to the coming about of the commission.

2

In the stages prior to the stage of price-making and contracting, use is made for the calculation of the consultancy costs of the estimate of the execution costs belonging to these stages as drawn up by the consultant, or – if the estimate is drawn up by another party – of that estimate, on the condition that that estimate has been accepted, after checking, by the consultant. The definitive consultancy costs are determined as soon as the budget belonging to the stage of technical design has been drawn up and has been approved by the client.

3

When the object is executed and from the stage of price-making and contracting on, use is made for the calculation of the consultancy costs of the definitive execution costs, drawn up on the basis of the costs of the execution activities commissioned to the executing parties and augmented with the balance of variations.

4

With a view to the correct calculation of the consultancy costs, the client provides the consultant with the necessary data with respect to the execution costs.

5

Also included in the execution costs are the value of the materials and parts of the works to be supplied or made available by or on behalf of the client, as well as the other costs incurred with the supplying or making available thereof.

6

Also included in the execution costs as a basis for the consultancy costs are the balance of the settlement of fluctuations in wages and national insurance contributions and of fluctuations of prices, rents and freight rates, or, if this settlement has been precluded by the payment of a compensation, this compensation.

7

If the object is not executed, or if the commission has been terminated previously by cancellation, then, with regard to the provision of clause I, the execution costs as a basis for the consultancy costs are settled definitively on the basis of the execution costs as agreed upon by the parties at the conclusion of the commission, or, in the absence thereof, on the basis of the last estimate or budget drawn up by the consultant, or – if the estimate or budget is drawn up by another party – of that estimate or budget, on the condition that that estimate or budget has been accepted after checking by the consultant.

Article 53
Calculation on the basis
of spent time

I

Prior to the coming about of the commission, the parties agree in writing about the rate per time unit to be charged for the functional groups or collaborators involved in the project. If it is determined that the rate will apply for a particular period, then the consultant will consult with the client in time about a change of the rate after this period.

2

Under spent time is to be understood the total of all hours spent on the fulfilment of the commission and the travelling hours which are necessary for the fulfilment of the commission.

Article 54
Determination of a fixed sum

I

Consultancy costs as a fixed sum are agreed upon in writing at the coming about of the commission.

2

The fixed sum for consultancy costs is regarded as serving exclusively for the remuneration of activities of which the scope and duration are accurately mentioned in the commission.

Article 55
Consultancy costs in the case
of adjustments and alterations

I

The client is indebted separate consultancy costs for alterations which the consultant has to carry out, insofar as these are not the consequence of a culpable shortcoming by the consultant.

Article 56
Payment of consultancy costs

2

If the alterations are the consequence of a culpable shortcoming by the consultant, the client is still indebted for consultancy costs, insofar as activities lying at the basis of these consultancy costs would also have been necessary for the correct fulfilment of the commission.

3

If alterations occur in relation to the coming about of the commission as mentioned in article 9 and article 20, leading to a change in the activities of the consultant, then the consultancy costs will be revised in mutual consultation.

1

The client pays the consultancy costs upon receipt of the bill of the consultant. The client and the consultant agree upon a payment schedule in instalments at the coming about of the commission. The consultant declares the consultancy costs according to the agreed payment schedule, or in the absence thereof, in monthly instalments in proportion with the progress of the activities.

2

The consultant is entitled to send his final bill as soon as he has completed his activities, or on the day on which the commission has been cancelled in accordance with the provisions of article 21.

3

The bill of the consultant is specified and at the request of the client accompanied by the necessary pieces of evidence.

4

The client pays the declared sum, insofar as not otherwise agreed upon, within one month of the date of the corresponding bill.

5

If the client challenges the correctness of a bill – or a part thereof – he is nonetheless bound to pay on time the unchallenged part. The challenging of a bill has to be done in writing and within the payment term. If it turns out that the client has yet to pay the challenged bill – or the challenged part – then the legal interest indebted by the client is calculated as from the day on which the payment should have been settled at the very latest.

6

If the client does not settle on time the payment due by virtue of the commission and the delay is not the result of a circumstance accountable to the consultant, then the client is in default without further proof and the consultant is entitled to claim compensation of interest on the basis of the legal percentage as from the day on which the payment term has expired.

7

If the payment is not settled within one month after the day on which the payment should have been settled at the very latest, then the consultant is entitled to claim compensation of interest on the basis of the legal percentage increased with three percent as from the day on which this month has expired, without reminder or summons by the consultant.

8

No interest shall be calculated on the interest due to the consultant.

9

All actual costs incurred by the consultant to obtain the settlement of the bill, both the judicial and the extrajudicial costs, are at the expense of the client.

Article 57
Applicable law

The Dutch Law applies to the commission.

Article 58
Disputes

1
Differences of opinion between client and consultant are to be settled as much as possible amicably, under which is also to be understood mediation.

2
If the parties have agreed in the commission that the settlement of disputes will take place by means of arbitration, then all disputes – including those regarded as such by only one of the parties – which arise between the client and the consultant or their legal successors or assignees as a result of the commission, shall be settled by arbitration, according to the regulations of the Court of Arbitration for the Building Industry, such as these are in force on the day on which the dispute has been brought up, and such with the exclusion of the civil court.

3
If due to a final judicial judgement a verdict by the arbitration board is declared null and void entirely or partially, each of the parties is entitled, insofar as the dispute has therefore remained unsettled, to have the dispute settled again in accordance with this article. The claim expires if it is brought up later than three months after the final judicial judgement has been pronounced. The person who has contributed to the nullified settlement as an arbiter or as secretary, may not contribute to the new handling of the dispute.

4
Contrary to the provision of clause 2 the claimant is free to bring up a dispute which falls within the competence of a court of justice, section cantonal court, before this court.

Article 59
Enactment and deposit

The Legal relationship client–architect, engineer and consultant DNR 201 I, which is quoted in short as 'DNR 201 I', has been filed at the registry of the Court of Justice in Amsterdam on 21 July 2011 under number 78/2011.

Edition

BNA
Royal Institute of Dutch Architects
Jollemanhof 14
P.O.box 19606,
1000 GP Amsterdam
T +31 20 555 36 66
F +31 20 555 36 99
bna@bna.nl
www.bna.nl

NLingenieurs
Branch association of consultancy and management firms and firms
of consulting engineers
Koningskade 30
P.O.box 30442
2500 GK Den Haag
T +31 70 314 1868
F +31 70 314 1878
info@NLingenieurs.nl
www.NLingenieurs.nl

Authors

Prof. mr. dr. M.A.B. Chao-Duivis, professor Building Law and director
of the Instituut voor Bouwrecht, Den Haag
Representatives of BNA and NLingenieurs

Editors

BNA, Amsterdam
NLingenieurs, Den Haag
Marc Mijer, Ouderkerk aan de Amstel

Translation

Otto Sluizer, Amsterdam

Design

Reynoud Homan, Muiderberg
Krista Kolkman, Duiven

Layout and printing

Drukkerij Zeeland, Zeeland

© BNA and NLingenieurs

The users of the DNR 201 I are free to use these DNR when
entering into contracts.

First edition August 201 I

ISBN: 978-94-6190-342-6
